

26

Η ΕΓΚΛΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑΣ («ΠΡΕΠΕΙ») GEREKLİLİK KİPİ

Χρήση

Χρησιμοποιούμε αυτή την έγκλιση για να δείξουμε την αναγκαιότητα πραγματοποίησης μιας ενέργειας στο παρελθόν, στο παρόν, αλλά και στο μέλλον. Επίσης χρησιμοποιείται για να δηλώσει εικασία, υπόθεση:

Çocuklar her gün süt **içmeli**.
Biz yaşlılara **yardım etmeliyiz**.
Sizin **beklemeniz lâzım**.
Siz randevunuza **geç kalmamalısınız**.
Asli iki saat önce gitti. Şimdi evde **olmalı**.

Bu insana **güvenmeli miyiz?**
Babanın sözünü **dinlemen gerek**.
Evi **temizlemeliysen**, annen gelmeden önce yap!
Benim de seninle **gelmem gerekirse**, bana önceden haber ver!

Τα παιδιά **πρέπει να πίνουν** γάλα κάθε μέρα.
Πρέπει να βοηθάμε τους ηλικιωμένους.
Πρέπει να περιμένετε.
Δεν πρέπει να αργήσετε στο ραντεβού σας.
Η Ασλί έφυγε πριν δυο ώρες. Τώρα **πρέπει να είναι** στο σπίτι.
Πρέπει να εμπιστευτούμε αυτόν τον άνθρωπο;
Πρέπει να ακούς τα λόγια του πατέρα σου.
Αν πρέπει να καθαρίσεις το σπίτι, κάν'το πριν έρθει η μητέρα σου!
Αν πρέπει να έρθω κι εγώ μαζί σου, ειδοποίησέ με νωρίτερα/από πριν.

Σχηματισμός

Υπάρχουν δύο τρόποι για να εκφράσουμε την έγκλιση της αναγκαιότητας, δηλαδή την έννοια του "πρέπει". Ο ένας τρόπος είναι μονολεκτικός, ενώ ο δεύτερος περιφραστικός. Μεταξύ τους δεν έχουν σημαντικές διαφορές ως προς το νόημα:

α) Η έγκλιση της αναγκαιότητας σχηματίζεται με το επίθημα **-meli**, **-malı** και με τις καταλήξεις προσώπων που ήδη γνωρίζουμε από το πρόσθετο ρήμα "είμαι":

ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMLU

θέμα ρήματος + **-meli (-malı)** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

	e-i-ö-ü	a-ı-o-u
ben	-meliyim	-malıyım
sen	-melisin	-malısın
o	-meli	-malı
biz	-meliyiz	-malıyız
siz	-melisiniz	-malısınız
onlar	-meli(-ler)	-malı(-lar)

ΑΡΝΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMSUZ

Σχηματίζεται με την παράθεση του αρνητικού επιθήματος **-me (-ma)** μετά το θέμα του ρήματος. Στη συνέχεια συγκολλούνται το επίθημα **-meli (-malı)** και οι καταλήξεις προσώπων.

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + **-meli (-malı)** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ / OLUMLU SORU

Η ερώτηση σχηματίζεται με το θέμα του ρήματος και το επίθημα **-meli (-malı)** στο πρώτο μέρος, ενώ στη συνέχεια παρατίθεται το ερωτηματικό μόριο **mi- (mi-)** μαζί με τις καταλήξεις προσώπων:

θέμα ρήματος + **-meli (-malı)** **mi- (mi-)** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ / OLUMSUZ SORU

Η αρνητική ερώτηση σχηματίζεται όπως η καταφατική ερώτηση, με τη διαφορά ότι παρεμβάλλεται επιπλέον το επίθημα της άρνησης **-me (-ma)** μεταξύ θέματος του ρήματος και επιθήματος **-meli (-mali)**:

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + **-meli (-mali)** **mi- (mi-)** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	GELMEK (=πρέπει να έρθω)	GELMEMEK (=δεν πρέπει να έρθω)	GELMEK (=πρέπει να έρθω;)	GELMEMEK (=δεν πρέπει να έρθω;)
ben	gelmeliyim	gelmemeliyim	gelmeli miyim?	gelmemeli miyim?
sen	gelmelisin	gelmemelisin	gelmeli misin?	gelmemeli misin?
o	gelmeli	gelmemeli	gelmeli mi?	gelmemeli mi?
biz	gelmeliyiz	gelmemeliyiz	gelmeli miyiz?	gelmemeli miyiz?
siz	gelmelisiniz	gelmemelisiniz	gelmeli misiniz?	gelmemeli misiniz?
onlar	gelmeli(-ler)	gelmemeli(-ler)	gelmeli(-ler) mi?	gelmemeli(-ler) mi?

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	YAZMAK (=πρέπει να γράψω)	YAZMAMAK (=δεν πρέπει να γράψω)	YAZMAK (=πρέπει να γράψω;)	YAZMAMAK (=δεν πρέπει να γράψω;)
ben	yazmaliyim	yazmamaliyim	yazmali miyim?	yazmamali miyim?
sen	yazmalisin	yazmamalisin	yazmali misin?	yazmamali misin?
o	yazmali	yazmamali	yazmali mi?	yazmamali mi?
biz	yazmaliyiz	yazmamaliyiz	yazmali miyiz?	yazmamali miyiz?
siz	yazmalisiniz	yazmamalisiniz	yazmali misiniz?	yazmamali misiniz?
onlar	yazmali(-lar)	yazmamali(-lar)	yazmali(-lar) mi?	yazmamali(-lar) mi?

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

Η κατάφαση τονίζεται στη δεύτερη συλλαβή του επιθήματος **-meli (-mali)**.

Η άρνηση τονίζεται πριν από το αρνητικό επίθημα **-me (-ma)**.

Η ερώτηση τονίζεται όπως και η κατάφαση στη δεύτερη συλλαβή του επιθήματος **-meli (-mali)**.

Τέλος, η αρνητική ερώτηση τονίζεται πριν από το αρνητικό επίθημα **-me (-ma)**.

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	vermeliyim	vermemeliyim	vermeli miyim?	vermemeli miyim?
siz	okumalısınız	okumamalısınız	okumali misiniz?	okumamali misiniz?

► Ο τύπος αυτός της αναγκαιότητας συναντάται ακόμα στον αόριστο, στο μη συγκεκριμένο αόριστο και στην υπόθεση:

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ			
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	GELMEK (=έπρεπε να έρθω)	GELMEMEK (=δεν έπρεπε να έρθω)	GELMEK (=έπρεπε να έρθω;)	GELMEMEK (=δεν έπρεπε να έρθω;)
ben	gelmeliydim	gelmemeliydim	gelmeli miydim?	gelmemeli miydim?
sen	gelmeliydin	gelmemeliydin	gelmeli miydin?	gelmemeli miydin?
o	gelmeliydi	gelmemeliydi	gelmeli miydi?	gelmemeli miydi?
biz	gelmeliydik	gelmemeliydik	gelmeli miydik?	gelmemeli miydik?
siz	gelmeliydiniz	gelmemeliydiniz	gelmeli miydiniz?	gelmemeli miydiniz?
onlar	gelmeliydi(-ler)	gelmemeliydi(-ler)	gelmeli(-ler) miydi?	gelmemeli(-ler) miydi?

ΜΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ (ΔΙΑΔΟΣΗΣ)				
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	GELMEK (=λένε ότι έπρεπε / πρέπει να έρθω)	GELMEMEK (=λένε ότι δεν έπρεπε/ δεν πρέπει να έρθω)	GELMEK (=τάχα έπρεπε/ πρέπει να έρθω;)	GELMEMEK (=τάχα δεν έπρεπε/ δεν πρέπει να έρθω;)
ben	gelmeliymişim	gelmeliymişim	gelmeli miymişim?	gelmeliymişim mi?
sen	gelmeliymişsin	gelmeliymişsin	gelmeli miymişsin?	gelmeliymişsin mi?
o	gelmeliymiş	gelmeliymiş	gelmeli miymiş?	gelmeliymiş mi?
biz	gelmeliymişiz	gelmeliymişiz	gelmeli miymişiz?	gelmeliymişiz mi?
siz	gelmeliymişsiniz	gelmeliymişsiniz	gelmeli miymişsiniz?	gelmeliymişsiniz mi?
onlar	gelmeliymiş(-ler)	gelmeliymiş(-ler)	gelmeli(-ler) miymiş?	gelmeliymiş(-ler) miymiş?

ΥΠΟΘΕΤΙΚΗ ΕΓΚΛΙΣΗ*		
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ
	GELMEK (=αν πρέπει να έρθω)	GELMEMEK (=αν δεν πρέπει να έρθω)
ben	gelmeliysem	gelmeliysem
sen	gelmeliyсен	gelmeliyсен
o	gelmeliyse	gelmeliyse
biz	gelmeliysek	gelmeliysek
siz	gelmeliyсенiz	gelmeliyсенiz
onlar	gelmeliyseler	gelmeliyseler

*► κεφ. 43, Η υποθετική έγκλιση της αναγκαιότητας (-meliyse)

β) Η έγκλιση της αναγκαιότητας σχηματίζεται επίσης με τον τύπο του ουσιαστικοποιημένου ρήματος (-**me** /-**ma** μαζί με επιθήματα κτητικής) τον οποίο θα συνοδεύει πάντα ένας από τους ρηματικούς τύπους: **gerek**, **lâzım**, **gerekmek**, **ıcap etmek***:

ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMLU

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα **gerek/ lâzım** ή **gerekiyor/ ıcap ediyor**

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ			
	GELMEK (=πρέπει να έρθω)	YAZMAK (=πρέπει να γράψω)	GELMEK (=πρέπει να έρθω)	YAZMAK (=πρέπει να γράψω)
benim	gelmem gerek	yazmam lâzım	gelmem gerekiyör	yazmam ıcap ediyor
senin	gelmen gerek	yazman lâzım	gelmen gerekiyör	yazman ıcap ediyor
onun	gelmesi gerek	yazması lâzım	gelmesi gerekiyör	yazması ıcap ediyor
bizim	gelmemiz gerek	yazmamız lâzım	gelmemiz gerekiyör	yazmamız ıcap ediyor
sizin	gelmeniz gerek	yazmanız lâzım	gelmeniz gerekiyör	yazmanız ıcap ediyor
onların	gelmeleri gerek	yazmaları lâzım	gelmeleri gerekiyör	yazmaları ıcap ediyor

*Από τις ρηματικές αυτές εκφράσεις το ρήμα **ıcap etmek** συναντάται και χρησιμοποιείται πολύ σπανιότερα από τα υπόλοιπα.

► Από τους παραπάνω τύπους τα **gerekiyor** και **ıcap ediyor** είναι κανονικά ρήματα. Στην έγκλιση της αναγκαιότητας όμως λειτουργούν σαν απρόσωπα ρήματα, γι' αυτό πάντα τα χρησιμοποιούμε σε γ' πρόσωπο ενικού. Το πρόσωπο (υποκείμενο) σε αυτή την έγκλιση, δηλώνεται από το κτητικό επίθημα που συγκολλάται στο ουσιαστικοποιημένο ρήμα (gelmem) και τίθεται πάντα σε γενική πτώση. Επίσης τα ρήματα αυτά μας δίνουν τη δυνατότητα να εκφράσουμε το "πρέπει" και σε άλλους χρόνους και εγκλίσεις. Οι τύποι αυτοί, ειδικά στον αόριστο, έχουν την έννοια ότι έπρεπε να γίνει κάτι και εν τέλει πραγματοποιήθηκε:

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ*		ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	
benim	gelmem gerekti	έπρεπε / χρειάστηκε να έρθω	yazmam gerekecek	θα πρέπει να γράψω
senin	gelmen gerekti	έπρεπε να έρθεις	yazman gerekecek	θα πρέπει να γράψεις
onun	gelmesi icap etti	έπρεπε να έρθει	yazmasi icap edecek	θα πρέπει να γράψει

*Ο αόριστος του ρήματος **gerekmek** τονίζεται πάντα στο επιθήμα αορίστου **-di**: gerekti

	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ*		ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ*	
bizim	gelmemiz gerekir	πρέπει / χρειάζεται να ερχόμαστε	yazmamiz gerekiyordur	έπρεπε να γράψουμε
sizin	gelmeniz gerekir	πρέπει να έρχεστε	yazmanız gerekiyordur	έπρεπε να γράψετε
onların	gelmeleri icap eder	πρέπει να έρχονται	yazmaları icap ediyordur	έπρεπε να γράψουν

*Στον ενεστώτα διαρκείας και στον παρατατικό έχουμε την έννοια του ότι πρέπει γενικά και κατ' επανάληψη να κάνουμε κάτι ή του ότι έπρεπε να κάνουμε κάτι συνεχώς στο παρελθόν:

(senin) Ninene sıkça **gitmen gerekir**.

Can'ın her gün üç kilometre **koşması gerekiyordu**.

Πρέπει να ηγηγίνεις συχνά στη γιαγιά σου.

Ο Τζαν **έπρεπε να τρέχει** κάθε μέρα τρία χιλιόμετρα.

► Από την άλλη πλευρά, οι λέξεις **gerek** και **lâzım** είναι ουσιαστικό και επίθετο αντίστοιχα. Αποκτούν, όμως, το ρόλο ρήματος με την προσθήκη της ρηματικής κατάληξης γ' προσώπου ενικού του πρόσθετου ρήματος "είμαι", **-dir**. Η κατάληξη αυτή συνήθως παραλείπεται:

gerek (=αναγκαιότητα)

► **gerek(-tir)** =είναι αναγκαίο, πρέπει

lâzım (=αναγκαίος, απαραίτητος)

► **lâzım(-dır)** =είναι αναγκαίο, πρέπει

Όπως συμβαίνει και με τη ρηματική κατάληξη "είμαι", οι τύποι αυτοί μπορούν να σχηματίσουν εκτός από ενεστώτα, αόριστο, μη συγκεκριμένο αόριστο και υπόθεση. Οι υπόλοιποι χρόνοι και εγκλίσεις καλύπτονται από τον τύπο της αναγκαιότητας με τα ρήματα **gerekmek** και **icap etmek**:

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ*		ΜΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	
benim	gelmem gerekti	χρειάστηκε να έρθω	yazmam lâzımmış	έπρεπε / πρέπει (λέει) να γράψω
senin	gelmen gerekti	χρειάστηκε να έρθεις	yazman lâzımmış	έπρεπε / πρέπει (λέει) να γράψεις
onun	gelmesi gerekti	χρειάστηκε να έρθει	yazmasi lâzımmış	έπρεπε / πρέπει (λέει) να γράψει

*Ο αόριστος του **gerek(-tir)**, τονίζεται πάντα στη λήγουσα της αρχικής λέξης: gerekti

Dün geç kaldım, çünkü avukatıma **uğramam gerekti**.

Sinan'ın müdürden izin **istemesi lâzımmış**.

Χθες άργησα, γιατί **έπρεπε να περάσω** από το δικηγόρο μου.

Ο Σινάν **έπρεπε / πρέπει (λέει) να ζητήσει** άδεια από το διευθυντή.

Αν πρέπει να το κάνεις, κάν' το!

Bunu **yapman lâzımsa***, yap!

*Για περισσότερες λεπτομέρειες της υποθετικής έγκλισης, ► κεφ. 43, Η υποθετική έγκλιση της αναγκαιότητας (-meliyse).

ΑΡΝΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMSUZ

Για να σχηματίσουμε την άρνηση στην έγκλιση της αναγκαιότητας, αρκεί να παραθέσουμε το αρνητικό επιθήμα **-me (-ma)** δίπλα στο θέμα του ουσιαστικοποιημένου ρήματος:

θέμα ρήματος +αρνητικό επιθήμα + **-me (-ma)** + κτητικό επιθήμα **gerek/ lâzım** ή **gerekiyor/ icap ediyor**

	ΑΡΝΗΣΗ		
	GELMEK (=δεν πρέπει να έρθω)	YAZMAK (=δεν πρέπει να γράψω)	OKUMAK (=δεν πρέπει να διαβάσω)
benim	gelmem gerek	yazmamam lâzım	okumamam gerekiyordur
senin	gelmemen gerek	yazmamaman lâzım	okumamaman gerekiyordur
onun	gelmemesi gerek	yazmamaması lâzım	okumamaması gerekiyordur
bizim	gelmememiz gerek	yazmamamız lâzım	okumamamız gerekiyordur
sizin	gelmemeniz gerek	yazmamamanız lâzım	okumamamanız gerekiyordur
onların	gelmemeleri gerek	yazmamaları lâzım	okumamaları gerekiyordur

Προσοχή:

Στην περίπτωση που η άρνηση δε δηλωθεί στο ουσιαστικοποιημένο ρήμα, αλλά στους ρηματικούς τύπους **gerek**, **lâzım**, **gerekmek**, **ıcap etmek**, τότε η έγκλιση παίρνει την έννοια του “δε χρειάζεται, δεν είναι απαραίτητο”, και όχι την έννοια του “δεν πρέπει”:

Çalışmamam **gerek** (**gerekiyor**, **gerekir**).

Çalışmam **gerekmiyor** (**gerekmez**).

Araba kullanmaman **gerek**(-tir).

Araba kullanman **gerek değil**(-dir).

Araba kullanmana **gerek yok**.

Yemeğe çok tuz atmamamız **lâzım**(-dir).

Yemeğe çok tuz atmamız **lâzım değil**(-dir).

Δεν πρέπει να δουλέψω.

Δε χρειάζεται να δουλέψω.

Δεν πρέπει να οδηγείς αυτοκίνητο.

Δε χρειάζεται να οδηγείς αυτοκίνητο.

Δε χρειάζεται να οδηγήσεις αυτοκίνητο.

Δε πρέπει να ρίχνουμε πολύ αλάτι στο φαγητό.

Δε χρειάζεται να ρίχνουμε πολύ αλάτι στο φαγητό.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ

Στα πλαίσια της έγκλισης της αναγκαιότητας, έχουμε και την έννοια της υποχρέωσης, που δηλώνει ότι δεν πρέπει απλά να κάνουμε κάτι, αλλά μας αναγκάζουν, μας υποχρεώνουν άλλα πρόσωπα ή καταστάσεις. Οι ρηματικές αυτές εκφράσεις σχηματίζονται ως εξής:

1. απαρέμφατο (-mek/-mak) zorunda + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος “είμαι”

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ		ΑΡΝΗΣΗ Α'		ΑΡΝΗΣΗ Β'	
	ΥΑΖΜΑΚ (=είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ Α' ΥΑΖΜΑΜΑΚ (* =είμαι αναγκασμένος να μη γράψω) (** =δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ Α' ΥΑΖΜΑΜΑΚ (* =είμαι αναγκασμένος να μη γράψω) (** =δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ Β' ΥΑΖΜΑΜΑΚ (* =είμαι αναγκασμένος να μη γράψω) (** =δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ Β' ΥΑΖΜΑΜΑΚ (* =είμαι αναγκασμένος να μη γράψω) (** =δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ Β' ΥΑΖΜΑΜΑΚ (* =είμαι αναγκασμένος να μη γράψω) (** =δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)
ben	yazmak zorundayım	yazmamak zorundayım*	yazmak zorunda değilim**	yazmamak zorunda değilim**		
sen	yazmak zorundasın	yazmamak zorundasın	yazmak zorunda değilsin	yazmamak zorunda değilsin		
o	yazmak zorunda(-dir)	yazmamak zorunda(-dir)	yazmak zorunda değil(-dir)	yazmamak zorunda değil(-dir)		
biz	yazmak zorundayız	yazmamak zorundayız	yazmak zorunda değiliz	yazmamak zorunda değiliz		
siz	yazmak zorundasınız	yazmamak zorundasınız	yazmak zorunda değilsiniz	yazmamak zorunda değilsiniz		
onlar	yazmak zorunda(-lar)	yazmamak zorunda(-lar)	yazmak zorunda değil(-ler)	yazmamak zorunda değil(-ler)		

	ΕΡΩΤΗΣΗ		ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ	
	ΥΑΖΜΑΚ (=είμαι αναγκασμένος να γράψω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω;)
ben	yazmak zorunda mıyım?	yazmamak zorunda mıyım?	yazmak zorunda değil miyim?	yazmamak zorunda değil miyim?
sen	yazmak zorunda mısın?	yazmamak zorunda mısın?	yazmak zorunda değil misin?	yazmamak zorunda değil misin?
o	yazmak zorunda mı?	yazmamak zorunda mı?	yazmak zorunda değil mi?	yazmamak zorunda değil mi?
biz	yazmak zorunda mıyız?	yazmamak zorunda mıyız?	yazmak zorunda değil miyiz?	yazmamak zorunda değil miyiz?
siz	yazmak zorunda mısınız?	yazmamak zorunda mısınız?	yazmak zorunda değil misiniz?	yazmamak zorunda değil misiniz?
onlar	yazmak zorunda(-lar) mı?	yazmamak zorunda(-lar) mı?	yazmak zorunda değiller mi?	yazmamak zorunda değiller mi?

*Απαντά επίσης στους αορίστους: **yazmak zorundaydım** (=ήμουν αναγκασμένος να γράψω), **yazmak zorundaymışım** [=ήμουν (λένε) αναγκασμένος να γράψω], και στην υπόθεση: **yazmak zorundaysam** (=εάν ήμουν υποχρεωμένος να γράψω).

2. απαρέμφατο (-mek/-mak) zorunda + ρήμα kalmak (συνήθως σε αόριστο)

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ		ΑΡΝΗΣΗ	
	ΥΑΖΜΑΚ (=αναγκάστηκε να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν αναγκάστηκε να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=αναγκάστηκε να μη γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=αναγκάστηκε να μη γράψω)
ben	yazmak zorunda kaldım	yazmamak zorunda kalmadım	yazmak zorunda kalmadım	yazmamak zorunda kalmadım
sen	yazmak zorunda kaldın	yazmamak zorunda kalmadın	yazmak zorunda kalmadın	yazmamak zorunda kalmadın
o	yazmak zorunda kaldı	yazmamak zorunda kalmadı	yazmak zorunda kalmadı	yazmamak zorunda kalmadı
biz	yazmak zorunda kaldık	yazmamak zorunda kalmadık	yazmak zorunda kalmadık	yazmamak zorunda kalmadık
siz	yazmak zorunda kaldınız	yazmamak zorunda kalmadınız	yazmak zorunda kalmadınız	yazmamak zorunda kalmadınız
onlar	yazmak zorunda kaldılar	yazmamak zorunda kalmadılar	yazmak zorunda kalmadılar	yazmamak zorunda kalmadılar

	ΕΡΩΤΗΣΗ		ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ	
	ΥΑΖΜΑΚ	(=αναγκάστηκα να γράψω;)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ	(=δεν αναγκάστηκα να γράψω;)
ben	yazmak zorunda kaldım mi?		yazmak zorunda kalmadım mi?	
sen	yazmak zorunda kaldın mi?		yazmak zorunda kalmadın mi?	
o	yazmak zorunda kaldı mi?		yazmak zorunda kalmadı mi?	
biz	yazmak zorunda kaldık mi?		yazmak zorunda kalmadık mi?	
siz	yazmak zorunda kaldınız mi?		yazmak zorunda kalmadınız mi?	
onlar	yazmak zorunda kaldılar mi?		yazmak zorunda kalmadılar mi?	

3. ουσιαστικοποιημένο ρήμα σε δοτική πτώση **mecbur +** καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ		ΑΡΝΗΣΗ Α'		ΑΡΝΗΣΗ Β'	
	ΥΑΖΜΑΚ *	(=είμαι υποχρεωμένος να γράψω)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ	(* = είμαι υποχρεωμένος να μη γράψω)	(** = δεν είμαι υποχρεωμένος να γράψω)	
ben*	yazmaya mecburum		yazmamaya mecburum*		yazmaya mecbur değilim**	
sen	yazmaya mecbursun		yazmamaya mecbursun		yazmaya mecbur değilsin	
o	yazmaya mecbur		yazmamaya mecbur		yazmaya mecbur değil	
biz	yazmaya mecburuz		yazmamaya mecburuz		yazmaya mecbur değiliz	
siz	yazmaya mecbursunuz		yazmamaya mecbursunuz		yazmaya mecbur değilsiniz	
onlar	yazmaya mecbur(-lar)		yazmamaya mecbur(-lar)		yazmaya mecbur değil(-ler)	

*Απαντά επίσης στους αορίστους: **ben yazmaya mecburdum** (=ήμουν υποχρεωμένος να γράψω) / **ben yazmaya mecburmuşum** [=είμαι / ήμουν (λένε) υποχρεωμένος να γράψω], και στην υπόθεση: **ben yazmaya mecbursam** (=αν είμαι υποχρεωμένος να γράψω).

	ΕΡΩΤΗΣΗ		ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ	
	ΥΑΖΜΑΚ	(=είμαι υποχρεωμένος να γράψω;)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ	(=δεν είμαι υποχρεωμένος να γράψω;)
ben	yazmaya mecbur muyum?		yazmaya mecbur değil miyim?	
sen	yazmaya mecbur musun?		yazmaya mecbur değil misin?	
o	yazmaya mecbur mu?		yazmaya mecbur değil mi?	
biz	yazmaya mecbur muyuz?		yazmaya mecbur değil miyiz?	
siz	yazmaya mecbur musunuz?		yazmaya mecbur değil misiniz?	
onlar	yazmaya mecbur(-lar) mi?		yazmaya mecbur değil(-ler) mi?	

4. απαρέμφατο **mecburiyetinde*** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος "είμαι"

*Ο τύπος αυτός είναι πιο επίσημος από τους υπόλοιπους. Κλίνεται και αυτός ομαλά, με τη ρηματική κατάληξη του "είμαι":

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ		ΑΡΝΗΣΗ Α'		ΑΡΝΗΣΗ Β'	
	ΥΑΖΜΑΚ	(=έχω την υποχρέωση να γράψω)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ	(* = έχω την υποχρέωση να μη γράψω)	(** = δεν έχω την υποχρέωση να γράψω)	
ben	yazmak mecburiyetindeyim		yazmamak mecburiyetindeyim*		yazmak mecburiyetinde değilim**	
sen	yazmak mecburiyetindesin		yazmamak mecburiyetindesin		yazmak mecburiyetinde değilsin	
o	yazmak mecburiyetinde		yazmamak mecburiyetinde		yazmak mecburiyetinde değil	
biz	yazmak mecburiyetindeyiz		yazmamak mecburiyetindeyiz		yazmak mecburiyetinde değiliz	
siz	yazmak mecburiyetindesiniz		yazmamak mecburiyetindesiniz		yazmak mecburiyetinde değilsiniz	
onlar	yazmak mecburiyetindeler		yazmamak mecburiyetindeler		yazmak mecburiyetinde değil(-ler)	

	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	ΥΑΖΜΑΚ (=έχω την υποχρέωση να γράψω;)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν έχω την υποχρέωση να γράψω;)
ben	yazmak mecburiyetinde miyim?	yazmak mecburiyetinde değil miyim?
sen	yazmak mecburiyetinde misin?	yazmak mecburiyetinde değil misin?
o	yazmak mecburiyetinde mi?	yazmak mecburiyetinde değil mi?
biz	yazmak mecburiyetinde miyiz?	yazmak mecburiyetinde değil miyiz?
siz	yazmak mecburiyetinde misiniz?	yazmak mecburiyetinde değil misiniz?
onlar	yazmak mecburiyetinde(-ler) mi?	yazmak mecburiyetinde değil(-ler) mi?

Απαντά επίσης στους αορίστους: **ben yazmak mecburiyetindeydim (=είχα την υποχρέωση να γράψω) / **ben yazmak mecburiyetindeymişim** [=έχω / είχα (λένε) την υποχρέωση να γράψω], και στην υπόθεση: **ben yazmak mecburiyetindeysem** (=αν έχω την υποχρέωση να γράψω).

5. ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητική κατάληξη + δοτική πτώση **gerek var/yok**

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ
	ΥΑΖΜΑΚ (=υπάρχει ανάγκη να γράψω)*	ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν υπάρχει ανάγκη να γράψω)	ΥΑΖΜΑΚ (=υπάρχει ανάγκη να γράψω;)
benim	yazmama gerek var	yazmama gerek yok	yazmama gerek var mı?
senin	yazmana gerek var	yazmana gerek yok	yazmana gerek var mı?
onun	yazmasına gerek var	yazmasına gerek yok	yazmasına gerek var mı?
bizim	yazmamıza gerek var	yazmamıza gerek yok	yazmamıza gerek var mı?
sizin	yazmanıza gerek var	yazmanıza gerek yok	yazmanıza gerek var mı?
onların	yazmalarına gerek var	yazmalarına gerek yok	yazmalarına gerek var mı?

ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ	
ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν υπάρχει ανάγκη να γράψω;)	
benim	yazmama gerek yok mu?
senin	yazmana gerek yok mu?
onun	yazmasına gerek yok mu?
bizim	yazmamıza gerek yok mu?
sizin	yazmanıza gerek yok mu?
onların	yazmalarına gerek yok mu?

*Απαντά επίσης στους αορίστους: **yazmama gerek vardı** (=υπήρχε ανάγκη να γράψω), **yazmama gerek varmış** [=υπήρχε (λένε) ανάγκη να γράψω] και στην υπόθεση: **yazmama gerek varsa** (=αν υπάρχει ανάγκη να γράψω).

Σημείωση:

Την ίδια ακριβώς χρήση και έννοια έχει και ο τύπος **lüzum var/yok** (=υπάρχει ανάγκη, χρεία), ο οποίος, αν και παλιός, εξακολουθεί να χρησιμοποιείται:

Sizin bu raporu **kontrol etmenize lüzum var.**
Bu ilaçları iki ay daha **almana lüzum yok.**

Είναι αναγκαίο να ελέγξετε αυτή την αναφορά.
Δεν είναι ανάγκη να πάρετε αυτά τα φάρμακα για δύο μήνες ακόμα.

6. | απαρέμφατο (-*meye/-maya*) σε δοτική πτώση **ihtiyaç** + κτητικό επίθημα **var/yok**

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ ΥΑΖΜΑΚ (=έχω ανάγκη να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν έχω ανάγκη να γράψω)	ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΑΖΜΑΚ (=έχω ανάγκη να γράψω;)
benim	yazmaya ihtiyacım var	yazmaya ihtiyacım yok	yazmaya ihtiyacım var mı?
senin	yazmaya ihtiyacın var	yazmaya ihtiyacın yok	yazmaya ihtiyacın var mı?
onun	yazmaya ihtiyacı var	yazmaya ihtiyacı yok	yazmaya ihtiyacı var mı?
bizim	yazmaya ihtiyacımız var	yazmaya ihtiyacımız yok	yazmaya ihtiyacımız var mı?
sizin	yazmaya ihtiyacınız var	yazmaya ihtiyacınız yok	yazmaya ihtiyacınız var mı?
onların	yazmaya ihtiyaçları var	yazmaya ihtiyaçları yok	yazmaya ihtiyaçları var mı?

ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν έχω ανάγκη να γράψω;)

benim	yazmaya ihtiyacım yok mu?
senin	yazmaya ihtiyacın yok mu?
onun	yazmaya ihtiyacı yok mu?
bizim	yazmaya ihtiyacımız yok mu?
sizin	yazmaya ihtiyacınız yok mu?
onların	yazmaya ihtiyaçları yok mu?

7. | απαρέμφατο + **durumunda** + καταλήξεις πρόσθετου ρήματος «είμαι»

Είναι ένας επίσημος τρόπος έκφρασης της αναγκαιότητας:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ ΥΑΖΜΑΚ (=είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΑΡΝΗΣΗ ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω)	ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΑΖΜΑΚ (=είμαι αναγκασμένος να γράψω;)
ben	yazmak durumundayım	yazmak durumunda değilim	yazmak durumunda mıyım?
sen	yazmak durumundasın	yazmak durumunda değilsin	yazmak durumunda mısın?
o	yazmak durumunda(-dır)	yazmak durumunda değil	yazmak durumunda mı?
biz	yazmak durumundayız	yazmak durumunda değiliz	yazmak durumunda mıyız?
siz	yazmak durumundasınız	yazmak durumunda değilsiniz	yazmak durumunda mısınız?
onlar	yazmak durumunda(-lar)	yazmak durumunda değil(-ler)	yazmak durumunda(-lar) mı?

ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είμαι αναγκασμένος να γράψω;)

ben	yazmak durumunda değil miyim?
sen	yazmak durumunda değil misin?
o	yazmak durumunda değil mi?
biz	yazmak durumunda değil miyiz?
siz	yazmak durumunda değil misiniz?
onlar	yazmak durumunda değil(-ler) mi?

 Maalesef işinize son **vermek durumundayım**. | Δυστυχώς **είμαι στη δυσάρεστη θέση / είμαι αναγκασμένος** να σας απολύσω.

8. | απαρέμφατο (-*mek/-mak*) + **lâzım(-dır)**

 Günde üç defa meyve yemek **lâzım**.

 Kibarca davranmak **lâzım**.

Είναι απαραίτητο να τρώμε (γενικά) φρούτα τρεις φορές την ημέρα.

Είναι απαραίτητο / πρέπει να συμπεριφερόμαστε (γενικά) ευγενικά.

9. ουσιαστικό + lâzım(-dır) ή gerekli(-dir)

Σε αυτή την περίπτωση το ουσιαστικό λειτουργεί σαν υποκείμενο της ρηματικής έκφρασης **lâzım(-dır)** ή **gerekli(-dir)**:

Mayve sağlığı için **gerekli**.

Kek yapmak için ne kadar un **lâzım**?

Kaydımı yaptırılmak için hangi belgeler **lâzım**?

Τα φρούτα **είναι αναγκαία** για την υγεία μας.

Για να φτιάξεις κέικ πόσο αλεύρι **χρειάζεται**;

Για να κάνω την εγγραφή μου ποιά έγγραφα **είναι απαραίτητα**; / **χρειάζονται**;

► Ο τύπος **gerekli(-dir)** μπορεί να συνοδεύει και ουσιαστικοποιημένο ρήμα. Πρόκειται για έναν τύπο πρόσφατο σχετικά στη χρήση:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ
	ΥΑΖΜΑΚ (=είναι απαραίτητο να γράψω)	ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είναι απαραίτητο να γράψω)	ΥΑΖΜΑΚ (=είναι απαραίτητο να γράψω;)
benim	yazmam gerekli	yazmam gerekli değil	yazmam gerekli mi?
senin	yazman gerekli	yazman gerekli değil	yazman gerekli mi?
onun	yazması gerekli	yazması gerekli değil	yazması gerekli mi?
bizim	yazmamız gerekli	yazmamız gerekli değil	yazmamız gerekli mi?
sizin	yazmanız gerekli	yazmanız gerekli değil	yazmanız gerekli mi?
onların	yazmaları gerekli	yazmaları gerekli değil	yazmaları gerekli mi?

	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
	ΥΑΖΜΑΜΑΚ (=δεν είναι απαραίτητο να γράψω;)
benim	yazmam gerekli değil mi?
senin	yazman gerekli değil mi?
onun	yazması gerekli değil mi?
bizim	yazmamız gerekli değil mi?
sizin	yazmanız gerekli değil mi?
onların	yazmaları gerekli değil mi?

Προσοχή:

Όταν η λέξη **gerekli** συνοδεύει ουσιαστικό και προηγείται αυτού, τότε λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός κι όχι πλέον ως ρήμα:

gerekli belgeler	απαραίτητα έγγραφα
gerekli işlemler	απαραίτητες λειτουργίες / διαδικασίες

10. ουσιαστικό/αντωνυμία + δοτική πτώση lâzım(-dır)

Tatile gitmek için sana kaç para **lâzım**?

Bu kullanışlı âlet her eve **lâzım**.

Çalışmak **zorundayım**.

Çalışmak **zorunda kaldım**.

Çalışmaya **mecburum**.

Çalışmak **mecburiyetindeyim**.

Çalışmama **gerek var**.

Çalışmaya **ihtiyacım var**.

Çalışmak **durundayım**.

Çalışmam **gerekli**.

Για να πας διακοπές πόσα χρήματα **σου χρειάζονται (σου είναι απαραίτητα)**;

Αυτό το χρήσιμο εργαλείο / συσκευή **είναι απαραίτητο σε** κάθε σπίτι.

Είμαι αναγκασμένος να δουλέψω.

Αναγκάστηκα να δουλέψω.

Είμαι υποχρεωμένος να δουλέψω.

Έχω την υποχρέωση να δουλέψω. (επίσημο)

Υπάρχει ανάγκη να δουλέψω.

Έχω ανάγκη να δουλέψω.

Είμαι αναγκασμένος να δουλέψω.

Είναι απαραίτητο να δουλέψω.

9

ΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ PEKİŞTİRME VE KÜÇÜLTME

ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΥΠΟΚΟΡΙΣΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ / ÖNADLARDA PEKİŞTİRME VE KÜÇÜLTME

A) Ποιοτικά επίθετα / Niteleme önadları

Για να δώσουμε έμφαση στα ποιοτικά επίθετα που φανερώνουν σχήμα, χρώμα και κατάσταση χρησιμοποιούμε τους παρακάτω τρόπους:

► Η πρώτη συλλαβή του επιθέτου (μέχρι και το πρώτο φωνήεν) διπλασιάζεται και με ένα από τα σύμφωνα **m, p, r, s**, συνδέεται με το αρχικό επίθετο: beyaz ► **be** + **-m** + beyaz

Σχηματισμός με -m

başka	► bambaşka	εντελώς άλλος, διαφορετικός
beyaz	► bembeyaz	κάτασπρος
boş	► bomboş	εντελώς άδειος
dik	► dimdik	εντελώς κατακόρυφος, όρθιος
düz	► dümdüz	ολόισιος
sıcak	► sımsıcak	πάρα πολύ ζεστός
sıkı	► sımsıkı	ασφυκτικός
siyah	► simsiyah	κατάμαυρος
takır	► tamtakır	εντελώς κενός, απένταρος
yassı	► yamyassı	πολύ πλατύς, επίπεδος
yaş	► yamyaş	υγρός, κατάχλωρος
yeşil	► yemyeşil	καταπράσινος

Σχηματισμός με -p

acı	► apacı	θεόπικρος
açık	► apaçık	ορθάνοιχτος, ολοφάνερος
ak	► apak	ολόλευκος
aydın	► apaydın	πολύ φωτεινός, κατάφωτος
ayrı	► apayrı	εντελώς διαφορετικός
canlı	► capcanlı	ολοζώντανος
diri	► dipdiri	ζωηρότατος, στητός
dolu	► dopdolu	ολόγιομος, κατάμεστος
düz	► düpdüz*	ολόισιος
durur	► dupduru	κρυστάλλινος, πεντακάθαρος
islak	► ıpsıslak	μούσκεμα, καταβρεγμένος
issiz	► ıpissiz	εντελώς έρημος, ακατοίκτητος
ince	► ipince	πολύ λεπτός, ισχνός
kara	► kapkara	κατάμαυρος
karanlık	► kapkaranlık	θεοσκότεινος
kırmızı	► kıpkırmızı	κατακόκκινος
kısa	► kıpkısa	πολύ κοντός
kızıl	► kıpkızıl	πολύ ερυθρός
kolay	► kopkolay	πανεύκολος
kötü	► köpkötü	πάρα πολύ κακός, κάκιστος
kuru	► kupkuru	κατάστεγνος, ξερός
sağlam	► sapsağlam**	ολόγερος, πολύ γερός
sarı	► sapsarı	κατακίτρινος
sivri	► sipsivri	πολύ μυτερός
şirin	► şipşirin	τρισαρρωμένος
tatlı	► taptatlı	γλυκύτατος

taze	▶ taptaze	ολόφρεσκος
uzun	▶ upuzun	πανύψηλος
yakin	▶ yapyakin	πολύ κοντά
yalniz	▶ yapyalniz***	ολομόναχος
yeni	▶ ypereni	ολοκαίνουριος
zayif	▶ zapzayif	πολύ αδύνατος

*Σχηματίζεται και ως: **düpedüz** (= ολοφάνερα)

Σχηματίζεται και ως: **sapasağlam

***Σχηματίζεται και ως: **yapyalniz**

Σχηματισμός με -r

çabuk	▶ çarçabuk	ταχύτατος
çiplak	▶ çirçiplak*	ολόγυμνος
kütük	▶ körkütük	τύφλα στο μεθύσι
perişan	▶ perperişan	κατακακόμοιρος
sefil	▶ sersefil	πανάθλιος
sıklam	▶ sırsıklam**	μουσκίδι
temiz	▶ tertemiz	πεντακάθαρος
top	▶ tortop	ολοστρόγγυλος

*Σχηματίζεται και ως: **çirilçiplak**, ** Σχηματίζεται και ως: **sırlsıklam**

Σχηματισμός με -s

bayağı	▶ basbayağı	πολύ κοινός, τετριμμένος
belli	▶ besbelli	ολοφάνερος
beter	▶ besbeter	τρισεχειρότερος
cavlak	▶ cascavlak	θεόγυμνος, τελείως φαλακρός
doğru	▶ dosdoğru	ολόσωστος, εντελώς ευθεία
koca	▶ koskoca	τεράστιος
kocaman	▶ koskocaman	πελώριος
mavi	▶ masmavi	καταγάλανος
mor	▶ mosmor	πολύ μωβ, μελανιασμένος
pembe	▶ pespembe	πολύ ροζ
tamam	▶ tastamam	άψογα, τέλεια, ακριβώς
yuvarlak	▶ yusyuvarlak	ολοστρόγγυλος

▶ Επίσης, μπορεί το επίθετο να επαναλαμβάνεται δύο φορές, για να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στο χαρακτηριστικό που δηλώνει:

kirmizi kirmizi güller	κατακόκκινα τριαντάφυλλα	kirli kirli eller	πολύ βρώμικα χέρια
-------------------------------	------------------------------------	--------------------------	---------------------------

▶ Επαναλαμβάνοντας δύο φορές το επίθετο και χρησιμοποιώντας το ερωτηματικό μόριο **mi** (**mi**, **mü**, **mu**) μεταξύ των δύο επιθέτων:

O bayan **güzel mi güzel**.

Bu su **soğuk mu soğuk**.

Εκείνη η κυρία είναι **πανέμορφη**.

Αυτό το νερό είναι **μπούζι**.

▶ Τέλος, αν επαναλάβουμε δύο φορές το ουσιαστικό, μας δίνει την έννοια του επιθέτου:

anus anus para	ένα μάτσο λεφτά	sandik sandik esya	ένα σωρό πράγματα
-----------------------	------------------------	---------------------------	--------------------------

B) Υποκοριστικά επίθετα / Küçültme önadları

Υποκοριστικά επίθετα ονομάζονται τα επίθετα που φανερώνουν το μικρότερο από την αρχική έννοια του επιθέτου και εκφράζουν ορισμένα συναισθήματα όπως αγάπη, λύπη, πίκρα, στοργή και σεβασμό. Τα υποκοριστικά επίθετα σχηματίζονται με την προσθήκη των παρακάτω επιθημάτων:

▶ **-cik** (**-cik**, **-cük**, **-cuk**)

ince	λεπτός	▶ incecik	λεπτούτσικος
kisa	κοντός	▶ kisacik	κοντούτσικος

ΤΑΚΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ / SIRA SAYI ÖNADLARI

Τα τακτικά αριθμητικά δηλώνουν τη θέση σε μία αριθμητική ακολουθία. Για το σχηματισμό των τακτικών αριθμητικών προστίθεται στα απόλυτα αριθμητικά επίθετα που τελειώνουν σε σύμφωνο, το επίθημα **-inci**, (**-ıncı**, **-üncü**, **-uncu**) και σε αυτά που τελειώνουν σε φωνήεν το επίθημα **-nci**, (**-nci**, **-ncü**, **-ncu**). Επίσης τα τακτικά αριθμητικά συμβολίζονται με το αριθμητικό σύμβολο και συνοδεύονται από μία τελεία (**1^{nc} = 1.**):

1. birinci	11. on birinci	30. otuzuncu
2. ikinci	12. on ikinci	40. kırkıncı
3. üçüncü	13. on üçüncü	50. ellinci
4. dördüncü	14. on dördüncü	60. altmışıncı
5. beşinci	15. on beşinci	70. yetmişinci
6. altıncı	16. on altıncı	80. sekseninci
7. yedinci	17. on yedinci	90. doksanıncı
8. sekizinci	18. on sekizinci	100. yüzüncü
9. dokuzuncu	19. on dokuzuncu	1.000. bininci
10. onuncu	20. yirminci	1.000.000. bir milyonuncu
		1.000.000.000. bir milyarinci

Παρομοίως: **son** (=τέλος) ► **sonuncu** (=τελευταίος).

Παρατηρήσεις:

► Η ερώτηση σε αυτή την περίπτωση σχηματίζεται με το ερωτηματικό επίθετο **kaçıncı** (= ποιος, ποια, ποιο / σε τι σειρά / σε τι κατάταξη;):

-**Kaçıncı** sayfa? -**Onuncu** sayfa.

-Veli **kaçıncı** sırada oturuyor?

-**Dördüncü** sırada oturuyor.

-Sizin eviniz **kaçıncı** katta?

-**Üçüncü** katta.

-Ali sınıfta **kaçıncıdır**?

-**İkincidir**.

► Το ερωτηματικό επίθετο **kaçıncı** παίρνει τις καταλήξεις του ρηματικού τύπου «είμαι» σε όλους τους χρόνους:

kaçıncı yım ?	τι σειρά είμαι ;	kaçıncı ıyız ?	τι σειρά είμαστε ;
kaçıncı sın ?	τι σειρά είσαι ;	kaçıncı sınız ?	τι σειρά είστε ;
kaçıncı dır ?	τι σειρά είναι ;	kaçıncı dırlar ?	τι σειρά είναι ;

► Επίσης, η λέξη **ilk** (=πρώτος) έχει την ίδια έννοια με το τακτικό αριθμητικό **birinci** αλλά διαφέρει κατά πολύ ως προς τη χρήση. Δε σχηματίζει ποτέ τακτικό αριθμητικό, ούτε χρησιμοποιείται με την έννοια της κατάταξης σε σειρά, αλλά για να εκφράσει μία εμπειρία, κάτι πρωτόγνωρο ή αφηρημένο:

ilk defa (sefer, kez, kere)	πρώτη φορά
ilkbahar	άνοιξη
ilkokul	δημοτικό σχολείο
ilkçağ	αρχαιότητα
ilk yardım	πρώτες βοήθειες
ilk yarı	πρώτο ημίχρονο
ilk göz ağrısı	πρώτο παιδί, πρώτος έρωτας
ilk bakışta aşk	έρωτας με την πρώτη ματιά
ilk olarak / ilk önce	αρχικά, πρώτα απ' όλα

Εκφράσεις με τακτικά αριθμητικά

birinci, ikinci kalite	πρώτης, δεύτερης ποιότητας / διαλογής
ikinci el	από δεύτερο χέρι (μεταχειρισμένο)

ΠΟΣΟΣΤΑ & ΚΛΑΣΜΑΤΑ / KESİR SAYI ÖNADLARI

Τα ποσοστά και τα κλάσματα δηλώνονται με δύο τρόπους:

- A)** Σχηματίζονται από ένα απόλυτο αριθμητικό στον αριθμητή και ένα απόλυτο αριθμητικό σε τοπική πτώση (-**da**, -**de**), στον παρονομαστή.
B) Σχηματίζονται από ένα απόλυτο αριθμητικό με το επίθημα γ' προσώπου κτητικής (-**ı**, -**i**, -**u**, -**ü**) στον αριθμητή και ένα απόλυτο αριθμητικό σε τοπική πτώση (-**da**, -**de**), στον παρονομαστή:

	A	B
2/3	üçte iki	üçte ikisi
1/10	onda bir	onda biri
%50	yüzde elli	yüzde ellisi
%01	binde bir	binde biri

Προσοχή:

Για συγκεκριμένα κλάσματα, όπως τα **1/2** και **1/4** υπάρχουν ειδικοί όροι:

1/2	yarım, yarı, buçuk	1/4	çeyrek
-----	--------------------	-----	--------

- ▶ Η λέξη **yarım** δηλώνει το μισό της μονάδας και χρησιμοποιείται μόνη της.
- ▶ Η λέξη **buçuk** όμως, παρόλο που δηλώνει το μισό της μονάδας, ποτέ δεν χρησιμοποιείται μόνη της, αλλά πάντα δίπλα σε ένα απόλυτο αριθμητικό:

yarım elma	μισό μήλο	yarım daire	ημικύκλιο
yarım gün	μισή μέρα	yarı ağız	με μισή καρδιά
yarım küre	ημισφαίριο	yarı final	ημιτελικός
yarım kilo	μισό κιλό	yarı yıl	εξάμηνο
yarım saat	μισή ώρα	yarı yarıya	μισά μισά
yarım porsiyon	μισή μερίδα	bir buçuk kilo	έναμιση κιλό
yarım ay	ημισέληνος, μισός μήνας	beş buçuk saat	πεντέμισι ώρες
yarım ada	χερσόνησος	çeyrek ekmek	1/4 ψωμί
yarım yamalak	κουτσά στραβά, ημιτελής	çeyrek altın	1/4 της (χρυσής) λίρας

ΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ / ÜLEŞTİRME ÖNADLARI

Όταν στα απόλυτα αριθμητικά επίθετα προσθέσουμε τις καταλήξεις **-er**, **-ar** αν τελειώνουν σε σύμφωνο ή τις καταλήξεις **-şer**, **-şar** αν τελειώνουν σε φωνήεν, τότε σχηματίζουμε διανεμητικά αριθμητικά επίθετα, τα οποία φανερώνουν κατανομή και διαχωρισμό. Μεταφράζονται βάζοντας μπροστά από τον αριθμό το "από" ή "ανά". Επίσης τα διανεμητικά αριθμητικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν και δίπλα:

beş	▶ beşer	από πέντε, ανά πέντε	on	▶ onar	από δέκα, ανά δέκα
altı	▶ altışar	από έξι, ανά έξι	üç	▶ üçer üçer	τρεις-τρεις

Η ερώτηση σε αυτή την περίπτωση σχηματίζεται με το **kaçar?** (=από πόσα; ανά πόσα;):

-Müşterilere **kaçar** şişe şarap verdin?

-**Birer** şişe şarap verdim.

-**Kaçar** bardak ayran içtiniz?

-**İkişer** bardak.

Çocuklar **ikişer ikişer** bahçeye çıktılar.

Askerler **onar** kişilik gruplar halinde yürüyorlar.

-**Από πόσα** μπουκάλια κρασί έδωσες στους πελάτες;

-Έδωσα **από ένα** μπουκάλι κρασί.

-**Από πόσα** ποτήρια αίρανε ήπιατε;

-**Από δύο** ποτήρια.

Τα παιδιά **ανά δύο (duo-duo)** βγήκαν στον κήπο.

Οι στρατιώτες περπατούν **σε ομάδες των δέκα (ανά δέκα)**.

ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΑΣΤΙΚΑ-ΑΝΑΛΟΓΙΚΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ / KATMERLİ SAYI ÖNADLARI

Αυτά τα επίθετα σχηματίζονται με τη λέξη **misli** ή **kat**. Δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται το ουσιαστικό που προσδιορίζουν:

üç misli	τριπλάσιο	beş kat	πενταπλάσιο
----------	-----------	---------	-------------

Hayat pahalılığı **iki misli** arttı.

Bu atlet ağırlığının **üç katını** kaldırıyor.

Το κόστος ζωής αυξήθηκε **στο διπλάσιο**.

Αυτός ο αθλητής σηκώνει **το τριπλάσιο** του βάρους του.

B. ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΟΧΕΣ / ULAÇLAR

1. Χρονικές μετοχές / Zaman ulaçları

Άκλιτες

1. -ip	και, αφού, μόλις
θέμα ρήματος + -ip (-ip, -ür, -up)	

Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, τότε πριν το επίθημα της μετοχής συγκολλάται το συνδετικό γράμμα **y** (-yip, -yip, -yup, -yür). Η μετοχή αυτή απαντά και σε άρνηση και χρησιμοποιείται πάντα για ταυτοπροσωπία, γι'αυτό και μεταφράζεται σε χρόνο και πρόσωπο ίδιο με αυτό του κύριου ρήματος της πρότασης:

Öğleden sonra hastaneye **gidip** arkadaşımı göreceğim. (=Öğleden sonra hastaneye gideceğim ve arkadaşımı göreceğim.)
Otobüs, duraktan durmadan **geçip** gitti.

Sizi, yarın sabah **gelip** göreceğim.
Ahmet kahvaltısını **yapıp** okula gitti.
Kitapçığı **gidip** İngilizce-Türkçe bir sözlük aldı.

Dün akşam balık **yiyip** raki içtik.
Gerçeği **söylemeyip** eşini kızdırdı.

Το απόγευμα **θα πάω** στο νοσοκομείο **και** θα δω το φίλο μου.

Το λεωφορείο **πέρασε** από τη στάση **και** έφυγε χωρίς να σταματήσει.

Αύριο το πρωί **θα έρθω και** θα σας δω.

Ο Αχμέτ **πήρε** το πρωινό του **και** πήγε στο σχολείο.
Πήγε στο βιβλιοπωλή **και** αγόρασε ένα αγγλο-τουρκικό λεξικό.

Χθες βράδυ **φάγαμε** ψάρι **και** ήπιαμε ούζο.

Δεν είπε την αλήθεια **και** θύμωσε τη σύζυγό του.

2. -meden önce	πριν κάνω...
θέμα ρήματος + meden (-madan) önce (evvel)	

Η χρονική αυτή μετοχή απαντά και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Δηλώνει το υστερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της κύριας πρότασης:

Büroma **girmeden önce** kahve içtim.
Bize **gelmeden önce** arkadaşına uğradı.
Aynur **dönmeden önce** gittim.
Seyahate **gitmeden önce** bize telefon etti.
Film **bitmeden önce** gitmek istiyor.

Πριν μπω στο γραφείο μου, ήπια καφέ.

Προτού να έρθει σ'εμάς, πέρασε από το φίλο του.

Έφυγα, **προτού να επιστρέψει** η Αϊνούρ.

Πριν φύγει ταξίδι, μας τηλεφώνησε.

Θέλει να φύγει, **πριν τελειώσει** η ταινία.

3. -dikten sonra	αφού κάνω...
θέμα ρήματος + -dik (-dük) + -ten sonra -dik (-duk) + -tan	

Η χρονική αυτή μετοχή απαντά και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία, καθώς και σε άρνηση. Δηλώνει το προτερόχρονο σε σχέση με το ρήμα της κύριας πρότασης:

Ben hesabı **ödedikten sonra** lokantadan çıktık.
Çocuklar **yattıktan sonra** odadan çıktım.
Bize **geldikten sonra** televizyon seyredeceğiz.
Yemek **yedikten sonra** kahve içmeyi severim.
Yarın sabah güneş **doğduktan** bir saat **sonra** yola çıkmalısınız.
Otogardan **çıktıktan sonra** sağa dönünüz.

Αφού πλήρωσα το λογαριασμό, φύγαμε από το εστιατόριο.

Αφού ξάπλωσαν τα παιδιά, βγήκα από το δωμάτιο.

Αφού έρθει σπίτι μας, θα δούμε τηλεόραση.

Μετά το φαγητό μου αρέσει να πίνω καφέ.

Αύριο το πρωί μία ώρα **μετά την ανατολή** του ηλίου πρέπει να ξεκινήσετε.

Αφού βγείτε από το σταθμό λεωφορείων, στρίψτε δεξιά.

Αφού διαβάσεις την εφημερίδα, (παρακαλώ) μου τη δίνεις;

Αφού επέστρεψα από το γυμναστήριο, έκανα αμέσως μπάνιο.

Τι νόημα έχει να πάμε στο Ουλουντάγ, **αφού δεν (θα) κάνουμε** σκι;

Gazeteyi **okuduktan sonra** bana verir misin?

Spor salonundan **döndükten sonra** hemen bir duş aldım.

Kayak **yapmadıktan sonra** Uludağ'a gitmemizin ne anlamı var?

Σημείωση:

Υπάρχει περίπτωση να δούμε τη χρονική μετοχή **-ip** σε συνδυασμό με την μετοχή **-dikten sonra**, πάντα όμως σε διαφορετικό ρήμα η καθεμία. Αυτό συμβαίνει όταν στην πρόταση υπάρχουν παραπάνω από μία μετοχές:

Bu kitabı **okuyup bitirdikten sonra**, sana vereceğim.

Bu alıştırmayı **çözüp tamamladikten sonra**, sizlere anlatacağım.

Tüm verileri **anlayıp değerlendirdikten sonra** iş arkadaşlarıma anlattım.

Αυτό το βιβλίο, **αφού το διαβάσω και το τελειώσω**, θα το δώσω σε εσένα.

Την άσκηση αυτή, **αφού τη λύσω και την ολοκληρώσω**, θα την εξηγήσω σ'εσάς.

Όλα τα δεδομένα, **αφού τα κατάλαβα και τα αξιολόγησα**, τα εξήγησα στους συναδέλφους μου.

4α. -ken	όταν/ ενώ είμαι, όταν/ενώ ήμουν
ουσιαστικό /επίθετο + (-y) -ken	

Πρόκειται για χρονική μετοχή του ρήματος "είμαι", γι'αυτό συγκολλάται σε ουσιαστικά στην ονομαστική, σε ουσιαστικά με τοπική πτώση ή σε επίθετα, όπως ακριβώς συμβαίνει και στη ρηματική κατάληξη "είμαι". Δηλώνει το ταυτόχρονο σε σχέση με το ρήμα της πρότασης. Χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Το επίθεμα της μετοχής δεν ακολουθεί τη φωνηεντική αρμονία και δεν αλλάζει ποτέ μορφή. Όταν το ουσιαστικό ή το επίθετο λήγει σε φωνήεν, τότε παρεμβάλλεται το ευφωνικό γράμμα **-y** πριν το επίθεμα μετοχής **-ken**:

Ben **öğrenciyken**, çok okurdum.

Orhan **gençken**, Fenerbahçe takımında top oynardı.

Çocuklar **okuldayken** ben evi toplamalı, yemek pişirmeliyim.

Biz **yurtdışındayken** ailemizi çok özledik.

Kızım **bebekken** herkese gülüyordu.

Siz **Berlin'deyken** günlük hayatınız nasıldı?

Annem **işte değilken** evdeki bütün işleri beraber yaparız.

Biz **yurtdışında değilken** ailemizle beraber oturuyorduk.

Όταν ήμουν μαθητής, διάβαζα πολύ.

Όταν ο Ορχάν **ήταν νέος**, έπαιζε ποδόσφαιρο στην ομάδα Φενέρμπαχτσε.

Ενώ τα παιδιά **είναι στο σχολείο**, εγώ πρέπει να συμμαζέψω το σπίτι και να μαγειρέψω.

Όταν ήμασταν στο εξωτερικό μάς έλειπε η οικογένειά μας.

Η κόρη μου **όταν ήταν μωρό** γελοούσε σε όλους.

Όταν εσείς **ήσασταν στο Βερολίνο**, πως ήταν η καθημερινότητά σας;

Όταν η μητέρα μου **δεν είναι στη δουλειά**, όλες τις δουλειές του σπιτιού τις κάνουμε μαζί.

Όταν δεν ήμασταν στο εξωτερικό, μέναμε με την οικογένειά μας.

4β. -irken/-mezken	ενώ/όταν/καθώς κάνω..., ενώ δεν κάνω...
θέμα ρήματος + -ir/-er/-r ή -mez/-maz + -ken	

Η μετοχή αυτή απαντά συχνότερα με το επίθεμα του ενεστώτα διαρκείας στην κατάφαση ή την άρνηση και δηλώνει ότι μία ενέργεια συμβαίνει ταυτόχρονα με την ενέργεια του ρήματος της κύριας πρότασης. Χρησιμοποιείται ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία:

Bir hafta önce işten **dönerken** arabamın lastiği patladı.

Dün akşam arkadaşlarımla sinemaya **giderken** eski bir arkadaşımı gördüm.

Eşim otomobil **kullanırken** sigara içmez.

Biz Erzurum'da **gezerken** Ankara'dan kuzenlerimize rastladık.

Ben hiç kitap **okumazken** kardeşim tam bir kitap kurdu.

Televizyon **seyredirken** uyudu.

Siz sofrayı **hazırlarken** ben pirzolaralı pişireyim.

Mahalleye hiç **uğramazken** şimdi her gün gelir oldu.

Πριν μία εβδομάδα, **ενώ επέστρεφα** από τη δουλειά, έσκασε το λάστιχο του αυτοκινήτου μου.

Χθες βράδυ, **ενώ πήγαινα** στον κινηματογράφο με τους φίλους μου, είδα έναν παλιό μου φίλο.

Όταν ο σύζυγός μου **οδηγεί** δεν καπνίζει.

Ενώ βολτάραμε στο Ερζερούμ, συναντήσαμε τα ξαδέρφια μας από την Άγκυρα.

Ενώ εγώ **δε διαβάζω** καθόλου βιβλία, ο αδερφός μου είναι "σωστός" βιβλιοφάγος.

Καθώς παρακολουθούσε τηλεόραση, κοιμήθηκε.

Ενώ εσείς **ετοιμάζετε** το τραπέζι, εγώ να ψήσω τις μπριζόλες.

Ενώ δε περνούσε καθόλου από τη γειτονιά, τώρα έρχεται κάθε μέρα.

4γ. -(i)yorken/-mişken/-ecekken/-meliyken
 θέμα ρήματος + **επιθήμα χρόνου + -ken**

 ενώ/όταν/μιας και κάτω/έκανα/θα κάνω, ενώ
 πρέπει/έπρεπε...

Η μετοχή **-ken** σε συνδυασμό με τα επιθήματα του ενεστώτα, του μη συγκεκριμένου αορίστου ή του μέλλοντα, γίνεται πιο συγκεκριμένη. Δηλώνει δηλαδή την ταυτόχρονη πράξη στο παρόν, στο παρελθόν και στο μέλλον αντίστοιχα. Συγκεκριμένα με το επίθημα του μέλλοντα μπορεί να εκφράσει και την έννοια της αντίθεσης (▶ κεφ. 57, Οι ονοματικές και οι επιρρηματικές μετοχές -Εναντιωματικές μετοχές):

İstanbul'a **gittimşken** müzeleri de görmelisin.

Hazır **gelmışken** bu işi de yapiver.
 Tam banyo **yapacakken** sular kesildi.

Sen liseyi **bitiriyorken** ben doktora
 başlamış olacağım.

Diyet **yapmalıyken** hep tatlı yiyorsun.

Μια που πήγες στην Κων/πολη, πρέπει να δεις και τα μουσεία.

Μιας και ήρθες, κάνε κι αυτή τη δουλειά.
 Ακριβώς **τη στιγμή που θα έκανα** μπάνιο κόπηκε το νερό.

Όταν εσύ τελειώνεις το λύκειο, εγώ θα έχω ξεκινήσει το διδακτορικό μου.

Ενώ πρέπει/θα έπρεπε να κάνεις δίαιτα, όλο γλυκά τρως.

5. -ir -mez

 θέμα ρήματος + **-ir/-er/-r**
 θέμα ρήματος+ **-mez(-maz)**

μόλις κάνω, με το που...

Η χρονική αυτή μετοχή δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ταχύτητα με την οποία η μία ενέργεια διαδέχεται την άλλη. Χρησιμοποιείται κυρίως σε ταυτοπροσωπία γ'αυτό και παίρνει το χρόνο και το πρόσωπο από το ρήμα της κύριας πρότασης. Σχηματίζεται με τον καταφατικό και αρνητικό τύπο του γ' προσώπου ενικού του ενεστώτα διαρκείας:

Sabahları **kalkar kalkmaz** traş olurum.

Mesajını **alır almaz** cevap verdik.

Zil **çalar çalmaz** öğrenciler sınıfa girdi.

Bilgisayarı **açar açmaz** elektrikler kesildi.

Yemeğini **yer yemez** televizyonu açtı.

Τα πρωινά, **μόλις σηκωθώ**, ξυρίζομαι.

Μόλις πήραμε το μήνυμά σου, απαντήσαμε.

Μόλις χτύπησε το κουδούνι, οι μαθητές μπήκαν στην τάξη.

Μόλις άνοιξε τον υπολογιστή, κόπηκε το ρεύμα.

Μόλις έφαγε, άνοιξε την τηλεόραση.

Σημείωση:

Ιδιαίτερη περίπτωση αποτελεί το "**ister istemez**" το οποίο σημαίνει "είτε το θέλεις είτε όχι/θες δε θες":

İster istemez odanı toplayacaksın, ben senin hizmetçin değilim!

Θες δε θες θα μαζέψεις το δωμάτιο σου, εγώ δεν είμαι υπηρέτριά σου!

6. -ince

 θέμα ρήματος + **-ince (-ınca, -ünce, -unca)**

όταν, μόλις, σαν (χρονική μετοχή)

Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, τότε παρεμβάλλεται το συνδετικό γράμμα **y** (-yınca, -yınca, -yünce, -yunca). Χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Η μετοχή αυτή αν και έχει χρονική σημασία, ενίοτε μπορεί να έχει και αιτιολογική χροιά:

Zil **çalınca** sınıfın kapısını açtım.

Yaz **gelince** tatil için Bodrum'a gideceğiz.

Akşamları okuldan eve **dönünce** bir bardak süt içerim.

Akşamları yatakta kitap **okuyunca** uyukum gelir.

Sekreter **geç kalınca** müdür çok kızdı.

Karım anahtarını **bulamayınca** benimkini istedi.

Άνοιξε την πόρτα της τάξης, **όταν χτύπησε** το κουδούνι.

Όταν έρθει το καλοκαίρι, θα πάμε για διακοπές στο Μπόντρουμ.

Τα βράδια, **όταν γυρνώ** στο σπίτι από το σχολείο πίνω ένα ποτήρι γάλα.

Όταν διαβάζω τα βράδια στο κρεβάτι, μου έρχεται ύπνος.

Σαν (επειδή) άργησε η γραμματέας, ο διευθυντής θύμωσε πολύ.

Σαν (επειδή) η γυναίκα μου **δεν μπόρεσε να βρει** το κλειδί της, ζήτησε το δικό μου.

7. -ince kadar	μέχρι να κάνω...
θέμα + -ince (-ünce) + (δοτική πτώση) -ye kadar / ρήματος -ınca, (-unca) + (δοτική πτώση) -ya dek/değin	

Η χρονική αυτή μετοχή βασίζεται στις προθέσεις **kadar, dek, değin**, που συντάσσονται με δοτική πτώση και δηλώνουν την απόσταση. Στην περίπτωση της μετοχής, αυτή δηλώνει την χρονική απόσταση μεταξύ δύο ενεργειών. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία και ετεροπροσωπία:

Dün akşam, siz bize **gelineye kadar** televizyon seyrediyorduk.

Yağmur **duruncaya kadar** dükkânda bekledim.

Biz istasyona **varincaya kadar** tren gitmiştik.

Ben bu kitabı **okuyuncaya kadar** çok zaman geçecek.

Sevgiline mektup **yazıncaya kadar**, o askerliğini bitirmiş olacak.

Χθες βράδυ **μέχρι να έρθετε** σπίτι μας, παρακολουθούσαμε τηλεόραση.

Περιμένα στο κατάστημα, **μέχρι να σταματήσει** η βροχή.

Μέχρι να φτάσουμε στο σταθμό, το τρένο είχε φύγει.

Μέχρι να διαβάσω αυτό το βιβλίο, θα περάσει πολύς καιρός.

Μέχρι να γράψεις γράμμα στον αγαπημένο σου, (αυτός) θα έχει τελειώσει τη θητεία του.

8. -ene kadar	μέχρι να, ώσπου να κάνω...
θέμα ρήματος + -en (-an) + δοτική πτώση (-e, -a) kadar	

Και αυτή η μετοχή λειτουργεί συντακτικά όπως η προηγούμενη κι έχει ακριβώς την ίδια έννοια και χρήση:

Babam **gelene kadar** onu burada bekleyeceğim.

Kitabı **okuyana kadar** beni rahatsız etme.

Annem işinden **dönene kadar** onu evde bekledim.

Uçağa **binene kadar** arkadaşımınla konuşuyordum.

Sen alışveriş **yapana kadar** ben bütün işlerimi bitirdim.

Μέχρι να έρθει ο πατέρας μου, θα τον περιμένω εδώ.

Μέχρι να διαβάσω το βιβλίο, μη με ενοχλήσεις.

Μέχρι να επιστρέψει η μητέρα μου από τη δουλειά της, την περίμενα στο σπίτι.

Μέχρι να επιβιβαστώ στο αεροπλάνο, μιλούσα με το φίλο μου.

Μέχρι να κάνεις ψώνια, εγώ τελείωσα όλες μου τις δουλειές.

9. -eli	από τότε που, απ' όταν κάνω / έκανα...
θέμα ρήματος + -eli (-alı)	

Η χρονική αυτή μετοχή δηλώνει τη χρονική έναρξη μιας ενέργειας, η οποία ισχύει μέχρι τη στιγμή που μιλάμε. Απαντά και σε άρνηση (**-meyeli/ -mayalı**). Χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Εκτός από την άκλιτη μορφή της, απαντά και σε κλιτή (► κεφ. 57, Οι ονομαστικές και οι επιρρηματικές μετοχές - Χρονικές μετοχές, κλιτές):

Türkçe **öğreneli** artık hep Türkçe konuşuyoruz.

Okuldan **geleli** hiç ders çalışmadı.

Mine Adana'ya **taşınalı** bize yalnız bir kere telefon etti.

Bu romanı **okuyalı** çok romantik oldu.

Arkadaşlarımı **görmeyeli** uzun zaman oldu.

Atakan sen misin? **Görüşmeyeli** çok büyümüşsün!

Από τότε που μάθαμε τουρκικά, μιλάμε συνέχεια τουρκικά.

Απ' όταν ήρθε από το σχολείο, δε διάβασε καθόλου.

Η Μινέ, **από τότε που μετακόμισε** στα Άδανα, μας τηλεφώνησε μόνο μία φορά.

Από τότε που διάβασες αυτό το μυθιστόρημα, έγινες πολύ ρομαντικός.

Πάει καιρός **από τότε που έχω να δω** τους φίλους μου.

Ατακάν εσύ είσαι; Μεγάλωσες πολύ **από τότε που έχουμε να ιδωθούμε!**

10. -dikçe	κάθε φορά που, όσο, όποτε, οσάκις κάνω...
θέμα ρήματος + -dikçe (-dikça, -dükçe, -dukça)	

Η μετοχή αυτή δίνει ιδιαίτερη έμφαση όχι τόσο στη χρονική στιγμή που γίνεται μια ενέργεια, όσο στη συχνότητα. Δηλώνει λοιπόν τη συνεχή επανάληψη και χρησιμοποιείται εξίσου σε ταυτοπροσωπία κι ετεροπροσωπία:

Sigara **içtikçe** öksürüyorum.

O lokantada yemek **yedikçe** midem ağrıyor.

Bu sıcak havalar **devam ettikçe** her gün bahçeyi sulamamiz gerek.

O **gelmedikçe** bir yere gidemeyiz.

Ders **çalıştikça** bilgisi de artar.

Σημείωση:

Όταν η χρονική μετοχή **-dikçe** συγκολλάται σε ρήμα όμοιο με αυτό της κύριας πρότασης, τότε δίνεται ακόμα μεγαλύτερη έμφαση στην επανάληψη της ενέργειας. Σε αυτή την περίπτωση η μετοχή μεταφράζεται "όσο πάει και" ενώ το ρήμα της κύριας πρότασης τίθεται σε ενεστώτα:

İhtiyarladıkça ihtiyarlıyorum.

Havalar **soğudukça soğuyor.**

Kıralar **yükseldikçe yükseliyor.**

Zayıfladıkça zayıflıyorum.

Bankadaki paramız **azaldıkça azalıyor.**

Σημείωση:

► Η αντίστοιχη χρονική μετοχή του ρήματος **olmak** έχει περισσότερο ρόλο επιρρήματος, παρά χρονικής μετοχής. Μεταφράζεται ως «αρκετά»:

Bu ders **oldukça** zor(-dur).

► Το ίδιο συμβαίνει και με την μετοχή του ρήματος **gitmek**, που επίσης χρησιμοποιείται σαν επιρρημα και σημαίνει "όσο πάει και". Έχουν την ίδια έννοια και οι ρηματικοί τύποι "**git gide**" και "**giderek**":

Dersler şimdi **gittikçe** kolaylaşıyor.

Ayşe hanım **gittikçe** daha da güzelleşiyor.

Babamın sağlık durumu son zamanlarda

gittikçe kötüleşiyor.

Ekonomik kriz yüzünden hayat **gittikçe**

zorlaşıyor.

Şimdi müşterilerimiz **gittikçe** çoğalıyor.

Όσο καπνίζω, βήχω.

Κάθε φορά που τρώω σε εκείνο το εστιατόριο, πονάει το στομάχι μου.

Όσο συνεχίζει αυτός ο ζεστός καιρός, πρέπει να ποτίζουμε κάθε μέρα τον κήπο.

Όσο δεν έρχεται εκείνος, δεν μπορούμε να πάμε πουθενά.

Όσο μελετάει, θα μαθαίνει όλο και περισσότερα.

Όσο πάω και γερνάω.

Ο καιρός **όσο πάει και ψυχραίνει.**

Τα ενοίκια **όσο πάνε και αυξάνονται.**

Όσο πας και αδυνατίζεις.

Τα χρήματά μας που βρίσκονται στην τράπεζα **όσο πάνε και λιγοστεύουν.**

■ Αυτό το μάθημα είναι **αρκετά** δύσκολο.

■ Αυτό το μάθημα είναι **αρκετά** δύσκολο. Αυτός ο καιρός **όσο πάει και** όμορφαίνει.

Τα μαθήματα **όσο πάνε και** γίνονται πιο εύκολα.

Η κυρία Αϊσέ **όσο πάει και** όμορφαίνει.

Η κατάσταση της υγείας του πατέρα μου τον

τελευταίο καιρό **όσο πάει και** χειροτερεύει.

Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης η ζωή **όσο**

πάει και δυσκολεύει.

Τώρα **όσο πάνε και** πληθαίνουν οι πελάτες μας.

Κλιτές

1. -diğim zaman	όταν, όποτε κάνω...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα zaman	

Η χρονική αυτή μετοχή δηλώνει τη χρονική στιγμή που συμβαίνει μία ενέργεια. Αναφέρεται στο παρόν ή στο παρελθόν, ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης κάθε φορά. Σπανιότερα συνοδεύεται από τη λέξη **vakit**, αντί του **zaman**. Παρόλο που σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενο της θα είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Ders çalıştıği zaman iyi notlar alır.

Toplantıdan **çıktıği zaman** çok neşeliydi.

Yabancı kadın bana bu adresi **sorduğu zaman** cevap verdim.

Oğlum, kitabı **bitirdiğın zaman** yatacaksın, tamam mı?

Όταν μελετά, παίρνει καλούς βαθμούς.

Όταν βγήκε από τη σύσκεψη, ήταν πολύ ευδιάθετος.

Όταν η ξένη γυναίκα με **ρώτησε** αυτή τη διεύθυνση, της απάντησα.

Γιε μου, **όταν τελειώσεις** το βιβλίο θα πας για ύπνο, εντάξει;

2. -eceğim zaman	όταν θα, την ώρα που θα κάνω...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα zaman	

Η χρονική αυτή μετοχή δηλώνει την χρονική στιγμή που θα συμβεί μία ενέργεια. Αναφέρεται στο μέλλον, δηλαδή σε κάτι που πρόκειται να συμβεί. Όταν το ρήμα της κύριας πρότασης βρίσκεται σε μέλλοντα, προστακτική ή ενεστώτα διαρκείας, τότε μεταφράζεται «όταν» ενώ, όταν βρίσκεται σε αόριστο, τότε μεταφράζεται «την ώρα που θα». Παρόλο που σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενό της θα είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

İzmir'e **gideceği zaman** bize telefon edecek.
Evleneceğiniz zaman bizi de davet edin!
 Zeynep'le **görüşeceğin zaman** beni de çağır;
 ona bir şey vereyim.
 Doktor çocuğa aşı **yapacağı zaman**, şeker verdi.
 Saçlarını **yıkayacağı zaman**, su kesildi.

Köye **gideceğim zaman**, ailemi göreceğim.

Όταν θα πάει στη Σμύρνη, θα μας τηλεφωνήσει.
Όταν (θα) παντρευτείτε, καλέστε κι εμάς!
Όταν (θα) βρεθείς με τη Ζεϊνέπ, φώναξε με κι εμένα, να της δώσω κάτι.
Την ώρα που ο γιατρός **θα εμβολίαζε** το παιδί, του έδωσε ζαχαρωτό.
Την ώρα που θα έλουζε τα μαλλιά της, κόπηκε το νερό.
Όταν θα πάω στο χωριό, θα δω την οικογένειά μου.

Σημείωση:

Ως προς τη χρήση και τη σημασία της συμπίπτει με τη μετοχή **-meden önce** και δηλώνει κατά κύριο λόγο το προτερόχρονο:

Çarşıya **gideceğin zaman** bana haber ver; ben de geleyim.
Όταν θα πας (πρόκειται να πας) στην αγορά, πες μου, να έρθω κι εγώ. (όχι αφού πας)

Çarşıya **gitmeden önce** bana haber ver; ben de geleyim.
Πριν πας στην αγορά πες μου, να έρθω κι εγώ.

3. -diğimde	κάθε φορά που, όσο, όποτε, οσάκις κάνω...
θέμα + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό + τοπική πτώση ρήματος επίθημα (-de, -da)	

Χρησιμοποιείται και λειτουργεί ομοίως με την μετοχή **-diğim zaman**:

Onu **gördüğümde** borcumu geri veririm.
 Size **geldiğimde** iş hakkında konuşuruz.
 Dün ofisine **geldiğimde**, sen orada yoktun.

O öyküyü **okuduğumda** size anlatırım.

Soyguncu bankaya **girdiğimde** cebinden silâh çıkardı.

Όταν τον **δω**, θα του επιστρέψω το χρέος μου.
Όταν έρθω σ'εσάς, θα μιλήσουμε για δουλειά.
 Χθες **όταν ήρθα** στο γραφείο σου, εσύ δεν ήσουν εκεί.
Όταν διαβάσω αυτό το διήγημα, θα σας το διηγηθώ.
 Ο ληστής **όταν μπήκε** στην τράπεζα, έβγαλε απ' την τσέπη του όπλο.

4. -eceğimde	κάθε φορά που θα, όποτε θα, όταν θα κάνω...
θέμα + -ecek (-acak) + κτητικό + τοπική πτώση ρήματος επίθημα (-de, -da)	

Η μετοχή αυτή ταυτίζεται σε έννοια και χρήση με την μετοχή **-eceğim zaman**:

Filiz Hanım, yarın pazara **gideceğinizde**, lütfen bize de bir miktar soğan ve patates alabilir misiniz?
 Yarın öğlen, sizin evinize yemeğe **geleceğimde**, lütfen özel bir hazırlık yapmayınız!

Κυρία Φιλίζ, αύριο **όταν θα πάτε** στη λαϊκή, μπορείτε παρακαλώ να πάρετε για εμάς λίγα κρεμμύδια και πατάτες;
 Αύριο το μεσημέρι, **όταν θα έρθω** στο σπίτι σας για φαγητό, σας παρακαλώ μην κάνετε ιδιαίτερες ετοιμασίες.

5. -diğim sırada
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα sırada

την ώρα που, τη στιγμή που, τον καιρό που...

Η μετοχή αυτή δίνει έμφαση στη στιγμή που γίνεται ή έγινε μία ενέργεια. Το υποκείμενό της είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Ben eve **geldiğim sırada** sen uyuyordun.
Asansöre **bindikleri sırada** elektrikler kesildi.

Fakülteyi **bitirdiğimiz sırada** tanıştık.

Mert araştırma **yaptığı sırada** herkese soru soruyordu.
Arkadaşına e-mail **gönderdiği sırada** telefon çaldı.

Biri içeri **girdiği sırada**, öbürü çıkıyordu.

Zil **çaldığı sırada**, ben soruların yarısını yanıtlamıştım.

Την ώρα που ήρθα στο σπίτι, εσύ κοιμόσουν.
Τη στιγμή που μπήκανε στο ασανσέρ, έγινε διακοπή ρεύματος.

Γνωριστήκαμε **τον καιρό που αποφοιτήσαμε** από τη σχολή.

Ο Μερτ **τον καιρό που έκανε έρευνα**, ρωτούσε τους πάντες.

Την ώρα που έστελνε μείλ στο φίλο του, χτύπησε το τηλέφωνο.

Την ώρα που ο ένας έμπαινε μέσα, ο άλλος έβγαινε.

Την ώρα που χτύπησε το κουδούνι, εγώ είχα απαντήσει τις μισές ερωτήσεις.

6. -diğimden beri
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα + -den beri (-dan beri)

από τότε, από τότε που κάνω/έκανα...

Η μετοχή αυτή εκφράζει τη χρονική έναρξη μιας ενέργειας, η οποία διαρκεί/ισχύει μέχρι τη στιγμή που μιλάμε. Συνήθως δε χρησιμοποιείται σε άρνηση. Παρόλο που σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενό της τίθεται πάντα σε ονομαστική πτώση:

Bu şirkete **geldiğimden beri**, bir "Aferin!" bile duymadım.

Arkadaşım Türkçe **öğrendiğinden beri**, artık hiç İngilizce konuşmuyoruz.

Esra diyete **başladığından beri** altı kilo verdi.

Biz **görüştüğümüzden beri** hep Fatoş hakkında konuşuyorsunuz.

Από τότε που ήρθα σ'αυτή την εταιρία, ούτε ένα "μπράβο" δεν άκουσα.

Ο φίλος μου **από τότε που έμαθε** τουρκικά, δεν μιλάμε πια καθόλου αγγλικά.

Η Εσρά **από τότε που άρχισε** δίαιτα έχασε έξι κιλά.

Αφ' ότου συναντηθήκαμε μιλάτε συνέχεια για τη Φατός.

7. -dim -eli
θέμα ρήματος + -dim θέμα ρήματος + -eli/-alı

από τότε που κάνω/έκανα...

Η μετοχή αυτή είναι συνώνυμη της προηγούμενης, με τη διαφορά ότι κλίνεται με το επίθημα και τις καταλήξεις αορίστου στο πρώτο σκέλος της:

Amerika'ya **geldim geleli** hiç Türkçe konuşmadım.

Van'a **taşındı taşınalı** ondan hiç haber almadık.

Lcd televizyon **aldınız alalı** hiç sinemaya gitmiyordunuz.

Yeni arkadaşlar **buldun bulalı** bizi tamamen unuttun.

Öğrenciler Türkçe **öğrendi öğreneli** yalnız Türkçe konuşuyorlar.

Από τότε που ήρθα στην Αμερική, δε μίλησα καθόλου τουρκικά.

Από τότε που μετακόμισε στο Βαν, δε λάβαμε κανένα νέο του.

Δεν πηγαίνετε καθόλου σινεμά, **από τότε που πήρατε** τηλεόραση Lcd.

Μας ξέχασες εντελώς, **από τότε που βρήκες** καινούριους φίλους.

Οι μαθητές **από τότε που έμαθαν** τουρκικά, μιλούν μόνο τουρκικά.

8. -memle	με το που, μόλις έκανα...
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα + -(y)le/-(y)la	

Η μετοχή αυτή συνοδεύεται πάντα από ένα ακόμα ουσιαστικοποιημένο ρήμα και τη ρηματική έκφραση "**bir oldu**". Ως προς την έννοια και τη χρήση της, ταυτίζεται με τη χρονική άκλιτη μετοχή **-ir -mez**:

Odaya **girmesiyle** çıkması bir oldu.
Girmesiyle oturması bir oldu.
Kahvaltımı **etmemle** gitmem bir oldu.
Düşmesiyle ölmesi bir oldu.
Oyuncağı **almanızla** kırmanız, bir oldu.

Με το που μπήκε στο δωμάτιο, βγήκε αμέσως.
Με το που μπήκε, κάθισε.
Με το που πήρα το πρωινό μου, έφυγα.
Με το που έπεσε, πέθανε.
Με το που πήρατε το παιχνίδι, το σπάσατε.

9. -dim mi	όταν, εάν, έτσι και...
ρήμα σε ερώτηση αορίστου	

Όταν η ερώτηση αορίστου τίθεται μέσα σε πρόταση ενώ υπάρχει ήδη ρήμα, τότε λειτουργεί σαν μετοχή. Δείχνει τη γρήγορη διαδοχή ενεργειών και ταυτίζεται με τη χρονική μετοχή **-ir -mez**:
Balık **dendi mi** aklıma uskumru gelir.

Gözünü **kapadı mı** hemen uyur.
Eline para **geçti mi** hemen harcar.
Bir şey **duydu mu** hemen inanır.
Onu **gördüm mü** kardeşimi görmüş gibi olurum.
Bir derdin **oldu mu**, bana gel.
Sabah **uyandı mı**, dođru mutfađa koşar.

Όταν γίνεται λόγος για ψάρι, στο νου μου έρχεται το σκουμπρί.
Όταν κλείσει τα μάτια του, αμέσως κοιμάται.
Όταν έχει χρήματα, αμέσως τα ξοδεύει.
Έτσι και ακούσει κάτι, αμέσως το πιστεύει.
Όταν τον δω, είναι σαν να βλέπω τον αδελφό μου.
Όταν έχεις πρόβλημα, έλα σε εμένα.
Όταν ξυπνήσει το πρωί, αμέσως τρέχει στην κουζίνα.

2. Τροπικές μετοχές / Durum ulaçları Άκλιτες

1. -erek	-οντας...
θέμα ρήματος + -(y)-erek/-(y)-arak	

Η μετοχή **-erek (-arak)** προσδιορίζει τον τρόπο της κύριας πράξης, δηλαδή τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η ενέργεια της κύριας πρότασης. Δηλώνει το ταυτόχρονο και μεταφράζεται με τον ίδιο χρόνο και πρόσωπο του ρήματος της πρότασης:

Her gün okula **koşarak** giderim.
Türkçe'yi Türk dizileri **seyrederek** öğrendim.

Cumartesi günleri erkek kardeşimin evine **yürüyerek** giderim.
Sigara içmeyerek çocuklarına da saygı gösteriyorsun.
Uğur etrafına **bakarak** yürüyör.
Çocuklar neşeyle **bağırarak** arabaya bindiler.

Tatlılardan **vazgeçmeyerek** şışmanlamaya devam ediyör.

Σημείωση:

Η τροπική μετοχή του ρήματος **olmak** έχει την έννοια "όντας", και μεταφράζεται με το σύνδεσμο "ως, σαν":

İki yıldır bu şirkette sekreter **olarak** çalışmaktayım.
Ben öğrenciyken yazları garson **olarak** çalışıyordum.
Onu dinle! Uzman **olarak** konuşuyor.

Κάθε μέρα πηγαίνω στο σχολείο **τρέχοντας**.
Έμαθα τα τουρκικά **παρακολουθώντας** τα τουρκικά σήριαλ.
Κάθε Σάββατο πηγαίνω στο σπίτι του αδελφού μου **περπατώντας**.
Με το να μην καπνίζεις, δείχνεις σεβασμό και στα παιδιά σου.
Ο Ουγούρ περπατάει **κοιτάζοντας** ύρω του.
Τα παιδιά **φωνάζοντας** με χαρά ανέβηκαν στο αυτοκίνητο.
Μην κόβοντας τα γλυκά συνεχίζει να παχαίνει.

Εδώ και δύο χρόνια εργαζομαι σ'αυτή την εταιρία **ως** γραμματέας.
Όταν ήμουν φοιτητής δούλευα τα καλοκαίρια **ως** σερβιτόρος.
Άκου τον! Μιλάει **ως** ειδικός.

► Η τροπική μετοχή των ρημάτων **bilmek** και **istemek** σε κατάφαση έχει την έννοια “εν γνώσει, ξέροντας, επίτηδες” και “ηθελημένα”, ενώ σε άρνηση “εν αγνοία, μην ξέροντας, κατά λάθος” και “άθελα”:

Yok, unutmadım. Onlara **bilerek** davetiye göndermedim.

Onu **istemeyerek** kırdım.

Όχι, δεν το ξέχασα. **Επίτηδες** δεν τους έστειλα προσκλητήριο.

Τον στεναχώρησα **άθελά μου**.

2. -meden / -meksizin

θέμα ρήματος + **-meden (-madan) / -meksizin (-maksizin)**

χωρίς να κάνω...

Η μετοχή αυτή δηλώνει τον τρόπο χωρίς τον οποίο επιτυγχάνεται η ενέργεια του ρήματος της κύριας πρότασης. Συναντάται πάντα σε αυτή τη μορφή κι έχει αρνητική έννοια:

Çalışmadan Türkçe öğrenmek istiyorum.

Dede şarkasını **giymeden** gitti.

Kenan bize haber **vermeden** çıktı.

Oğlum **banyo yapmadan** kahvaltı yaptı.

Hiç **durmadan** ders çalışıyor.

Haber vermeksizin çekip gitmiş.

Bir şey **söylemeksizin** ayrılmış.

Gece gündüz durup **dinlenmeksizin** çalışıyor.

Sonucu ağlayıp **sızlamaksizin** kabul etti.

Bir dediğini iki **etmeksizin** her istediğini yapıyor.

Χωρίς να μελετήσω θέλω να μάθω τουρκικά.

Ο παππούς **χωρίς να φορέσει** το καπέλο του έφυγε.

Ο Κενάν έφυγε **χωρίς να μας ειδοποιήσει**.

Ο γιος μου πήρε πρωινό **χωρίς να κάνει μπάνιο**.

Διαβάζει **ασταμάτητα** (μάθημα).

Χωρίς να ειδοποιήσει σηκώθηκε και έφυγε.

Χωρίς να πει τίποτα αποχώρησε.

Εργάζεται **ασταμάτητα** μέρα νύχτα.

Δέχθηκε το αποτέλεσμα **αδιαμαρτύρητα**.

Κάνει ό,τι του ζητήσει **με την πρώτη (χωρίς να το σκεφτεί δεύτερη φορά)**.

3. -e -e

θέμα ρήματος + **(-y)-e / (-y)-a** θέμα ρήματος + **(-y)-e / (-y)-a**

-οντας, -ώντας...

Η τροπική αυτή μετοχή δηλώνει εκτός από τον τρόπο, τη συνεχή επανάληψη που οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα. Απαντά και σε άρνηση και χρησιμοποιείται κυρίως σε ταυτοπροσωπία:

Çocuklar **koşa koşa** evlerine gittiler.

Bu işi **seve seve** yaptım.

Yolda **sora sora** nihayet evini buldum.

Türkçe şarkılar **dinleye dinleye** Türkçe öğrenecek.

Geze geze şehre gittik.

Dizileri **izleye izleye** Türkçe öğretilbilir.

Yüzüme **baka baka** bana yalan söyledi.

Her sabah **istemeye istemeye** uyanıp işe gidiyor.

Τα παιδιά πήγαν στο σπίτι τους **τρέχοντας (τροχάδην)**.

Έκανα αυτή τη δουλειά **με ευχαρίστηση**.

Επιτέλους **ρωτώντας (ρώτα ρώτα)** στο δρόμο βρήκα το σπίτι σου.

Ακούγοντας τουρκικά τραγούδια θα μάθει τουρκικά.

Πήγαμε στην πόλη **βολτάροντας**.

Παρακολουθώντας τα σήριαλ μπορεί να μάθει (κανείς, κάποιος) τουρκικά.

Κοιτώντας με στα μάτια μου είπε ψέματα.

Κάθε πρωί ξυπνάει **με δυσκολία (χωρίς να θέλει)** και πάει στη δουλειά.

Σημείωση:

Η μετοχή αυτή συγκολλάται συνήθως σε ένα θέμα ρήματος εις διπλούν, όπως είδαμε παραπάνω. Υπάρχουν όμως και ορισμένες περιπτώσεις που συγκολλάται σε διαφορετικά θέματα ρημάτων μεταξύ τους, όπως:

güle oynaya	χαρούμενα, παίξε γέλασε	ite kaka	σπρώχνοντας (σε συνωστισμό)
gide gele	πηγαινέλα	ağlaya sızlaya	κλαίγοντας, κλαψουρίζοντας
gire çıka	μπες βγες	ine çıka	ανέβα κατέβα
bata çıka	με δυσκολία	düşe kalka	με δυσκολία

4. -mekle	με το να κάνω...
απαρέμφατο + -le (-la)	

Η τροπική αυτή μετοχή δίνει έμφαση στην ενέργεια που επιλέγουμε για να πετύχουμε κάτι. Δηλώνει τον τρόπο, αλλά δεν ταυτίζεται με την μετοχή **-erek**. Απαντά και σε αρνητικό τύπο:

Oraya **gütmekle**, iyi etmedin.
Sana **güvenmekle** büyük hata yaptım.
Bizimle **gelmekle** fırsatı kaçırdınız.
Bütün gününü **uyumakla** geçirdi.

Burada oturup (**oturmakla** ve) **çene çalmakla** eline bir şey geçmez.

Με το να πας εκεί, δεν έκανες καλά.
Με το να σε εμπιστευτώ έκανα μεγάλο λάθος.
Χάσασε την ευκαιρία **με το να μην έρθετε** μαζί μας.
Πέρασε όλη του τη μέρα **με το να κοιμάται (κοιμώμενος)**.
Με το να κάθεσαι και **να μιλάς** εδώ, δεν κερδίζεις τίποτα.

3. Αιτιολογικές μετοχές / Sebep-Sonuç ulaçları*

*Εκτός από τις αιτιολογικές μετοχές, υπάρχουν και κανονικές δευτερεύουσες αιτιολογικές προτάσεις, που σχηματίζονται με το σύνδεσμο **diye** (► ίδιο κεφάλαιο, παρατήρηση 12).

Κλιτές

1. -diğim için	επειδή κάνω / έκανα...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα için	

Η αιτιολογική αυτή μετοχή αναφέρεται χρονικά στο παρόν ή στο παρελθόν, ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης κάθε φορά. Απαντά και σε άρνηση, ενώ χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Παρόλο που σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενό της είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Dün yağmur **yağdığı için**, dışarı çıkamadım.
Bu sabah geç **kalktığı için**, kahvaltı edemedim.
Dün deniz dalgalı **olduğu için**, gemi iskeleye yanaşamadı.
Dün akşam çok yemek **yediğim için**, uyuyamadım.
Her sabah erken **kalktığı için**, bütün işlerimi erken bitiririm.

Επειδή έβρεχε χθες, δεν μπόρεσα να βγω έξω.
Επειδή σήμερα το πρωί **σηκώθηκα** αργά, δεν μπόρεσα να πάρω πρωινό.
Επειδή χθες η θάλασσα **ήταν** κυματώδης, το καράβι δεν μπόρεσε να πλευρήσει στην αποβάθρα.
Επειδή έφαγα πολύ χθες το βράδυ, δεν μπόρεσα να κοιμηθώ.
Επειδή σηκώνομαι κάθε πρωί νωρίς, τελειώνω όλες τις δουλειές μου νωρίς.

Σημείωση:

Η ειδική μετοχή σε δοτική πτώση, μπορεί να έχει και αιτιολογική χροιά:

θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα + δοτική πτώση (-e, -a)	που, επειδή...
---	----------------

Sizi **gördüğüm**e çok sevindim.
Hasan okula yeni **başladığına** çok memnundu.

Πολύ χάρηκα **που (επειδή)** σας **είδα**.
Ο Χασάν ήταν πολύ ευχαριστημένος **που (επειδή)** **άρχισε** στο σχολείο.

2. -eceğim için
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα için

επειδή θα κάνω...

Η αιτιολογική αυτή μετοχή αναφέρεται μόνο σε μελλοντικές ενέργειες. Το υποκείμενό της είναι σε ονομαστική πτώση:

Bugün **seyahat edeceğim için**, dün den bilet satın aldım.

Yarın sabah erken **kalkacağım için**, bu akşam erken yatacağım.

Bu akşam size **geleceğim için**, anneme gitmeyeceğim.

Yarın sabah okula **gideceğim için**, sabah erken kalkmam lâzım.

Öğlenden sonra **ders çalışacağım için**, dışarıya çıkmayacağım.

Επειδή θα ταξιδέψω σήμερα, από χθες αγόρασα εισιτήριο.

Επειδή θα σηκωθώ νωρίς αύριο το πρωί, θα κοιμηθώ νωρίς απόψε.

Δε θα πάω στην μητέρα μου, **επειδή θα έρθω** το βράδυ σε εσάς.

Επειδή θα πάω αύριο πρωί στο σχολείο, πρέπει να σηκωθώ νωρίς.

Δε θα βγω έξω, **επειδή θα διαβάσω** το απόγευμα.

3. -diğimden (dolayı)
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα + αφαιρετική πτώση (-den, -dan)

επειδή έκανα / κάνω...

Χρησιμοποιείται ακριβώς όπως η μετοχή **-diğim için**. Ενίοτε συνοδεύεται από τη λέξη **dolayı**:

Otobüsü **kaçırdığımdan**, yürüyerek geldim.
Dün okula **gelmediğimden**, yeni dersi bilmiyorsun.

Yeteri kadar param **olmadığımdan (dolayı)**, bu evi satın alamam.

Amerika'da uzun zaman **yaşamadığımdan**, Amerikalılar'ı iyi tanımıyorsun.

Dün akşam çok **ıçtiğinden (dolayı)**, bu sabah erken uyunamadı.

Bir kaç günden beri hasta **olduğumdan dolayı**, işe gidemedim.

Dün gece sabaha kadar şarap **ıçtiklerinden dolayı**, şimdi başları ağrıyor.

Επειδή έχασα το λεωφορείο, ήρθα περπατώντας.

Επειδή χθες **δεν ήρθες** στο σχολείο, δεν ξέρεις το καινούριο μάθημα.

Επειδή δεν έχω αρκετά χρήματα, δεν μπορώ να αγοράσω αυτό το σπίτι.

Επειδή δεν έζησες αρκετό καιρό στην Αμερική, δε γνωρίζεις καλά τους Αμερικανούς.

Επειδή χθες βράδυ **ήπια** πολύ, δεν μπόρεσε να σηκωθεί νωρίς το πρωί.

Εδώ και μερικές μέρες, **επειδή είμαι** άρρωστος, δεν μπόρεσα να πάω στη δουλειά.

Επειδή χθες βράδυ **έπιναν** κρασί μέχρι το πρωί, τώρα έχουν πονοκέφαλο.

4. -eceğimden (dolayı)
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + αφαιρετική πτώση (-den, -dan)

επειδή θα κάνω...

Χρησιμοποιείται ομοίως με την μετοχή **-eceğim için**:

Yakında **evleneceklerinden**, ev eşyası satın alıyorlar.

Yarın sabah yazılı sınava **gireceklerinden dolayı**, odalarında çalışıyorlar.

Gelecek sene Suriye'ye **gideceğimizden (dolayı)**, Arapça öğrenmeye karar verdik.

Yarın sabah yola erken **çıkacağımızdan dolayı**, bu akşam erken yatacağım.

Otomobilini **satacağımdan**, seyahate gidemeyecek.

Evimizi **yenileyeceğimizden (dolayı)**, yeni mobilya da almalyız.

Επειδή θα παντρευτούν σύντομα, αγοράζουν τον εξοπλισμό του σπιτιού.

Επειδή θα δώσουν γραπτές εξετάσεις αύριο το πρωί, μελετούν στα δωμάτιά τους.

Επειδή θα πάμε τον επόμενο χρόνο στη Συρία, αποφασίσαμε να μάθουμε αραβικά.

Επειδή θα φύγουμε αύριο το πρωί νωρίς από το σπίτι, απόψε θα κοιμηθούμε νωρίς.

Επειδή θα πουλήσει το αυτοκίνητό του, δε θα μπορέσει να πάει ταξίδι.

Λόγω του ότι θα ανανεώσουμε το σπίτι μας, πρέπει να πάρουμε και καινούρια έπιπλα.

5. -memden (dolay)	επειδή, εξαιτίας, λόγω του...
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα + αφαιρετική πτώση (dolay) (-den, -dan)	

Επειδή η μετοχή αυτή βασίζεται στο ουσιαστικοποιημένο ρήμα, μεταφράζεται περισσότερο ως ουσιαστικό, παρά ως ρήμα. Επίσης, το υποκείμενό της είναι πάντα σε γενική πτώση:

Kız kardeşimin **geç kalmasından dolayı**, ben de geç kaldım.
Çalışmamandan dolayı, kötü notlar alıyorsun.

Osman büyüklere kabaca **konuşmasından dolayı**, sevilmiyor.

Εξαιτίας της αργοπορίας της αδερφής μου (επειδή η αδερφή μου καθυστέρησε) άργησα κι εγώ.
Εξαιτίας του ότι δε μελετάς, παίρνεις κακούς βαθμούς.
Ο Οσμάν **επειδή συμπεριφέρεται** με αγένεια στους μεγαλύτερους, δεν είναι αγαπητός.

4. Μετοχές του σκοπού (τελικές) / Amaç ulaçları*

Άκλιτες

*Εκτός από τις μετοχές του σκοπού, υπάρχουν και κανονικές δευτερεύουσες προτάσεις του σκοπού, που σχηματίζονται με το σύνδεσμο **diye** (♣ ίδιο κεφάλαιο, παρατήρηση 12).

1. -mek için	για να κάνω...
απαρέμφατο ρήματος (-mek, -mak) için	

Η μετοχή αυτή χρησιμοποιείται μόνο σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας, έχει δηλαδή πάντα ίδιο υποκείμενο με το ρήμα της κύριας πρότασης. Απαντά και σε άρνηση:

Sınıfımı **geçmek için** bütün kıs çok çalıştım.

Üniversiteye **girmek için** çok uğraştım.
Dün hastaneye ninemi görmeye **gitmek için** taksiye bindim.
Sabah uçağı **kaçırmamak için** saat altıda kalktım.
Eczaneye ilaç **almak için** gittim.

Για να περάσω την τάξη μου, διάβασα πολύ όλο το χειμώνα.
Προσπάθησα πολύ **για να μπω** στο πανεπιστήμιο.
Χθες, **για να πάω** να δω τη γιαγιά μου στο νοσοκομείο, πήρα ταξί.
Το πρωί σηκώθηκα στις έξι η ώρα, **για να μη χάσω** το αεροπλάνο.
Πήγα στο φαρμακείο, **για να πάρω** φάρμακα.

2. -mek üzere	προκειμένου να, για να κάνω...
απαρέμφατο ρήματος (-mek, -mak) üzere	

Η μετοχή αυτή χρησιμοποιείται για να δώσει πιο μεγάλη έμφαση στο στόχο, στο σκοπό. Χρησιμοποιείται κι αυτή μόνο σε ταυτοπροσωπία. Στον αρνητικό τύπο αποκτά τη σημασία "με την προϋπόθεση να μην...". Επίσης η μετοχή αυτή σε συνδυασμό με τη ρηματική κατάληξη του "είμαι" αποκτά τη σημασία "πρόκειται να, όπου νά'ναι θα..." [Ο kadar yorgunsun ki, koltukta **uyumak üzeresin**. = Είσαι τόσο κουρασμένος, που **όπου νά'ναι θα κοιμηθείς** στην πολυθρόνα (♣ κεφ. 17, Η ρηματική κατάληξη «είμαι»)]:

1 Temmuz 2011'de işe **başlamak üzere** anlaştım.
Okan bir daha geri **dönmek üzere** gitti.

THY yurt dışı uçuşlarında **kullanmak üzere** üç uçak satın aldı.

Osman okula **gitmek üzere** hazırlandı.
Akşam **geri vermek üzere** bu kitabı alabilirsin.

Yiğit yandaki apartmana **taşınmak üzere** bizden yardım istedi.

Συμφώνησα **να αρχίσω** την 1η Ιουλίου 2011 τη δουλειά.
Ο Οκάν έφυγε **με την προϋπόθεση να μην επιστρέψει**.
Οι τουρκικές αερογραμμές αγόρασαν τρία αεροπλάνα **για να τα χρησιμοποιήσουν** σε πτήσεις εξωτερικού.
Ο Οσμάν ετοιμάστηκε, **για να πάει** στο σχολείο.
Μπορείς να πάρεις αυτό το βιβλίο, **με την προϋπόθεση να / για να** το επιστρέψεις το βράδυ.
Ο Γιγίτ **προκειμένου να μετακομίσει** στη διπλανή πολυκατοικία, ζήτησε από εμάς βοήθεια.

Κλιτές

1. -mem için
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα için

για να κάνω...

Η μετοχή αυτή εκφράζει το σκοπό και χρησιμοποιείται μόνο σε περίπτωση ετεροπροσωπίας. Το υποκείμενό της είναι πάντα σε γενική πτώση. Απαντά και σε άρνηση:

Sizin parti **yarmanız için**, ben size yardım edeceğim.

Babamızın **kızması için** sessiz oturun!
Hırsızın evime **girmemesi için** bütün kapıları kilitliyorum.

Sana çabuk **gelmem için** bana yolu tarif et, lütfen!

Για να κάνετε πάρτι, θα σας βοηθήσω εγώ.

Για να μη θυμώσει ο πατέρας μας, καθίστε ήσυχα!
Για να μην μπει κλέφτης στο σπίτι μου, κλειδώνω όλες τις πόρτες.

Για να έρθω γρήγορα σ'εσένα, περιέγραφέ μου το δρόμο, σε παρακαλώ!

5. Εναντιωματικές μετοχές / Karşıtlık ulaçları*

*Εκτός από τις μετοχές που εξετάζονται εδώ, η έννοια της εναντίωσης μπορεί να αποδοθεί και με κανονικές δευτερεύουσες προτάσεις (▶ τέλος κεφαλαίου, παρατήρηση 11).

Ακλιτες

1. -mekle beraber / birlikte
απαρέμφατο ρήματος + -le (-la) beraber ή birlikte

παρόλο που...

Η μετοχή αυτή εκφράζει εναντίωση και χρησιμοποιείται μόνο σε ταυτοπροσωπία:

Çok hasta **olmakla beraber**, yine okula geldim.

O kızı **sevmekle beraber**, onunla evlenmeyeceğim.

Gramer **bilmemekle beraber**, Türkçe konuşabiliyorum.

Çok **ıçmekle beraber**, sarhoş olmuyor.

Erken **kalkmakla beraber**, okula geç kaldın.

Çok **çalışmamakla birlikte**, başarılı oldu.

Παρόλο που ήμουν άρρωστος, ήρθα στο σχολείο.

Παρόλο που αγαπάει εκείνη την κοπέλα, δε θα την παντρευτεί.

Παρόλο που δεν ξέρω γραμματική, μπορώ και μιλάω τουρκικά.

Παρόλο που πίνει πολύ, δε μεθάει.

Παρόλο που σηκώθηκες νωρίς, άργησες να πας στο σχολείο.

Παρόλο που δε διάβασε πολύ, ήταν επιτυχής.

Κλιτές

1. -diğim halde
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα halde

παρόλο που, αν και, μολονότι κάνω/έκανα...

Η εναντιωματική αυτή μετοχή αναφέρεται στο παρόν ή στο παρελθόν, ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης κάθε φορά. Χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία. Παρόλο που σχηματίζεται με κτητικό επίθημα, το υποκείμενό της είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Dersi **bildiği halde**, tekrar aynı yanlışı yaptı.

Matematik **okuduğum halde**, hâlâ öğrenemedim.

Bu sabah erken **kalktığı halde**, vapuru kaçırdım.

Dünkü oyunda Adanaspor takımı iyi **oynadığı halde**, berabere kaldı.

Çok **çalıştığı halde**, sınıfını geçemedi.

Bizi **özlediğiniz halde**, niçin telefon etmediniz?

Hava soğuk **olduğu halde**, ben üşümüyorum.

Παρόλο που (μολονότι) ήξερε το μάθημα, έκανε πάλι το ίδιο λάθος.

Παρόλο που (μολονότι) μελετώ μαθηματικά, ακόμα δεν μπόρεσα να τα μάθω.

Σήμερα το πρωί έχασα το καράβι, **παρόλο που σηκώθηκα** νωρίς.

Στο χθεσινό αγώνα η ομάδα Αντάνασπορ, **παρόλο που έπαιξε** καλά, έφερε ισοπαλία.

Παρόλο που διάβασε πολύ, δεν μπόρεσε να περάσει την τάξη του.

Παρόλο που μας **πεθυμήσατε**, γιατί δεν μας τηλεφωνήσατε;

Μολονότι ο καιρός είναι κρύος, εγώ δεν κρυώνω.

2. -eceğim halde	παρόλο που θα, αν και θα κάνω, σε περίπτωση που θα...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα halde	

Η εναντιωματική αυτή μετοχή αναφέρεται σε μελλοντικές ενέργειες. Έχει κι αυτή υποκείμενο σε ονομαστική και χρησιμοποιείται και σε ταυτοπροσωπία και σε ετεροπροσωπία:

Yağmur yağacağı halde, maş oynanacak.

Okula erken **gideceğın halde**, geç uyandı.

Büyük bir parti **yapacağımız halde**, hâlâ alışveriş yapmadık.

Yarın akşama kadar **çalışacağı halde**, bu ödevi bitiremeyecek.

Παρόλο που θα βρέξει, ο αγώνας θα πραγματοποιηθεί.

Παρόλο που θα πήγαινες στο σχολείο νωρίς, ξύπνησες αργά.

Παρόλο που θα κάνουμε ένα μεγάλο πάρτι, δεν ψωνίσαμε ακόμη.

Παρόλο που θα διαβάζει μέχρι αύριο το βράδυ, δε θα μπορέσει να τελειώσει αυτή την εργασία.

3. -meme rağmen / karşın	παρόλο που, παρά, παρότι (αν και + ρήμα)
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επίθημα + δοτική πτώση (-n) -e, -a ή karşın	

Η μετοχή αυτή εκφράζει εναντίωση και μεταφράζεται χρονικά σύμφωνα με το ρήμα της κύριας πρότασης. Σε περίπτωση ταυτοπροσωπίας, το υποκείμενο της μετοχής τίθεται σε ονομαστική, ενώ σε περίπτωση ετεροπροσωπίας, τίθεται πάντα σε γενική πτώση:

Durgun **görünmesine rağmen** şakayı çok seven bir kimseydi.

Derya çok mesgul **olmasına rağmen**, bize yardım etti.

Doktor olmayı **arzu etmesine rağmen**, başaramadı.

Dün akşam geç **uyumalarına rağmen**, sabah erken kalktılar.

Sedat'ın bize iyi **davranmamasına rağmen**, ona kızmıyoruz.

Hava soğuk **olmasına rağmen**, dışarıya çıktım.

Παρόλο που φαινόταν ότι ήταν ένας ήσυχος άνθρωπος, αγαπούσε πολύ τα αστεία.

Η Ντεριά, **παρόλο που ήταν** απασχολημένη, μας βοήθησε.

Παρόλο που επιθυμούσε να γίνει γιατρός, δεν μπόρεσε να τα καταφέρει.

Παρόλο που χθές βράδυ **κοιμήθηκαν** αργά, το πρωί σηκώθηκαν νωρίς.

Παρόλο που ο Σεντάτ **δεν** μας **συμπεριφέρεται καλά**, δεν του θυμώνουμε.

Παρόλο που ο καιρός **ήταν** κρύος, βγήκα έξω.

6. Η έννοια της αντίθεσης / Karşıtlık kavramı

Άκλιτες

1. -ecekken	αντί να κάνω...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + -ken	

Η άκλιτη αυτή μετοχή δηλώνει ότι αντί για μία πράξη που αναμενόταν να συμβεί, πραγματοποιείται μία άλλη. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία:

Sinemaya **gidecekken** bara gittim.

Sağa **sapacakken**, sola saptı.

Ders çalışacakken televizyon seyrediyorsun.

Çay **içecekken** limonata içmişler.

Bu habere **ağlayacakken** gülüyoruz.

Çocuğuna **bakacakken**, ayna karşısında süsleniyor.

Çalışıp para **kazanacakken**, kumar oynuyor.

Αντί να πάω σινεμά, πήγα στο μπαρ.

Αντί να στρίψει δεξιά, έστριψε αριστερά.

Αντί να μελετήσεις, παρακολουθείς τηλεόραση.

Αντί να πιουν τσάι, ήπιαν λεμονάδα.

Αντί να κλαιμε για αυτή την είδηση, γελάμε.

Αντί να φροντίζει το παιδί της, στολιζεται στον καθρέφτη (ασχολείται με τον εαυτό της).

Αντί να δουλέψει και **να κερδίσει** χρήματα, παίζει τζόγο.

2. -mektense
απαρέμφατο ρήματος + αφαιρετική πτώση ρήματος + -se (-sa) -ten (-tan)

από το να, αντί να κάνω...

Σε αυτή την περίπτωση προτιμάται η ενέργεια του ρήματος της κύριας πρότασης, αντί της ενέργειας της μετοχής. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία:

Evde **oturmakta**sa, sinemaya gidelim, daha iyi.

İznimi şimdi **almakta**sa, Haziran'da almayı tercih ederim.

Gece yarısı **yola çıkmakta**sa, sabah yola çıkmak daha iyi.

Otobüsü **beklemekte**se, yürümek daha iyi değil mi?

Bu yağmurda **koşmakta**sa, taksiye binelim, daha iyi olur.

Havuzda **yüzmekte**se, plaja gidelim.

Από το να καθόμαστε σίτι καλύτερα να πάμε σινεμά.

Από το να πάρω τώρα την άδειά μου προτιμώ να την πάρω τον Ιούνιο.

Από το να ξεκινήσεις τα μεσάνυχτα καλύτερα να ξεκινήσεις το πρωί.

Δεν είναι καλύτερα **από το να περιμένεις** το λεωφορείο να περπατήσεις;

Αντί να τρέχουμε κάτω από τη βροχή καλύτερα να πάρουμε ταξί.

Αντί να κολυμπήσουμε στην πισίνα, να πάμε στην παραλία.

3. -mek yerine
απαρέμφατο ρήματος (-mek, -mak) yerine

από το να, παρά να, αντί να κάνω...

Ομοίως με τη μετοχή **-mektense**:

Antalya'ya otobüsle **gitmek yerine** uçakla gidelim.

Üzümlük **harap olmak yerine** ailene söyleyiver.

Seninle **evlenmek yerine** bekâr kalayım, daha iyi.

Hoşuma gitmeyen bir film **izlemek yerine** evimde kalmayı tercih ederim.

Yalnız başına evde oturup **sıklamak yerine** daha iyi, bir şeyler içmeye gidelim.

Αντί να πάμε στην Αττάλεια με λεωφορείο, να πάμε με αεροπλάνο.

Πες το στην οικογένειά σου **παρά να κάθεται** και να στενοχωριέται.

Από το να σε παντρευτώ καλύτερα να μείνω ανύπαντρη.

Αντί να δω μια ταινία που δεν μου αρέσει προτιμώ να μείνω σίτι.

Αντί να κάθεται σίτι και να βαριέσαι καλύτερα να πάμε να πιούμε κάτι.

4. -mek varken
απαρέμφατο ρήματος (-mek, -mak) varken

αντί να κάνω, ενώ...

Σε αυτή την περίπτωση προτιμάται η ενέργεια του ρήματος της μετοχής, αντί της ενέργειας του ρήματος της πρότασης. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία:

Gönlünce **eğlenmek varken**, niçin tek başına evde oturuyorsun?

İnsan gibi **konuşmak varken**, niye kavga edelim?

Αντί να γλεντήσεις με την ψυχή σου, γιατί κάθεται μόνος στο σίτι;

Αντί να μιλάμε σαν άνθρωποι, γιατί να τσακωνόμαστε;

Κλιτές

1. -eceğine
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + δοτική πτώση -e (-a)

από το να, αντί να κάνω...

Σε αυτή την περίπτωση, αντί της ενέργειας της μετοχής, προτιμάμε συνειδητά αυτή του ρήματος της πρότασης. Καλύπτει χρονικά το παρόν και το παρελθόν, σύμφωνα με το ρήμα της κύριας πρότασης:

Derslerime **çalışacağıma** televizyon seyrettim.
Tatilde Antalya'ya **gideceğimize** Kuşadası'na gittik.

Saat beşte **kalkacağımıza** saat altıda kalktık.

Öğretmeni **dinleyeceğine** dışarı bakıyor.

O süt **içeceğine** kahve içiyor.

Αντί να διαβάσω, παρακολούθησα τηλεόραση.
Αντί να πάμε διακοπές στην Αττάλεια, πήγαμε στο Κουσάντασι.

Αντί να σηκωθούμε στις πέντε, σηκωθήκαμε στις έξι.

Αντί να ακούει το δάσκαλο, κοιτάζει έξω.

Αντί να πει γάλα, πίνει καφέ.

2. -eceğim yerde/yere	από το να, παρά να, αντί να κάνω...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα yerde/yere	

Σε αυτή την περίπτωση, αντί για την ενέργεια της μετοχής, η οποία προτιμάται, για κάποιο λόγο που προκύπτει, πραγματοποιείται/προτιμάται τελικά η ενέργεια του ρήματος της πρότασης:

Enimi **toplayacağım yerde (yere)** kafeye gittim.

Bu hafta sonu plaja **gideceğim yerde (yere)** dağa gittim.

Bir otomobil **satın alacağı yerde (yere)** bir ev satın aldı.

Evde **oturacağı yerde (yere)** arkadaşlarıyla sinemaya gitti.

Αντί να συμμαζέψω το σπίτι μου, πήγα στην καφετέρια.

Αντί να πάω αυτό το σαββατοκύριακο στην παραλία, πήγα στο βουνό.

Αντί να αγοράσει αυτοκίνητο, αγόρασε ένα σπίτι.

Αντί να καθήσει στο σπίτι με τους φίλους του, πήγε σινεμά.

7. Η έννοια της εξαίρεσης / «-den başka» kavramı

Ακλιτες

1. -dikten başka	εκτός του ότι... και...
θέμα ρήματος + -dik (-dük) + -ten başka (da) θέμα ρήματος + -dik (-duk) + -tan	

Η μετοχή αυτή δηλώνει ότι εκτός από μία πράξη, ισχύει ή πραγματοποιείται επιπλέον και μία άλλη. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία και απαντά και σε άρνηση. Ενίοτε σε μικρή απόσταση από την μετοχή ακολουθεί ο ενισχυτικός σύνδεσμος **de (da)**:

Bütün parasını **sarf ettikten başka** borca **da** girmiş.

Çok kabiliyetli bir subay **olduktan başka** dört beş lisan **da** bilirmiş.

Bütün paramı **harcadıktan başka** arkadaşımдан **da** borç istedim.

Kahve **içmedikten başka** çay **da** içmedim.

Εκτός του ότι ξόδεψε όλα τα χρήματά του μπήκε **και** σε χρέος.

Εκτός του ότι είναι ένας πολύ ικανός αξιωματικός φαίνεται ότι γνωρίζει **και** τέσσερις-πέντε γλώσσες.

Εκτός του ότι ξόδεψα όλα μου τα χρήματα ζήτησα **και** από το φίλο μου δανεικά.

Εκτός του ότι δεν ήπια καφέ δεν ήπια **και** τσάι.

2. -mekten başka	εκτός του να... και...
θέμα ρήματος + -mek + -ten / -mak + -tan başka (da)	

Spor yapmaktan başka, beslenmesine de dikkat eder.

Sen **konusmaktan başka** bir şey bilmez misin?

Çalışmaktan başka bir şey yapmıyor.

Εκτός του ότι αθλείται, προσέχει και τη διατροφή του.

Εσύ δεν ξέρεις τίποτα άλλο, **εκτός απ' το να μιλάς;**

Δεν κάνει τίποτα άλλο (**εκτός**) **από το να δουλεύει.**

Κλιτές

1. -diğimden başka	άλλο από, εκτός από...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επίθημα başka	

Η μετοχή αυτή χρησιμοποιείται για την περίπτωση της ετεροπροσωπίας. Το υποκείμενό της είναι σε γενική πτώση:

Size **verdiğimden başka** iki şişe daha var.

Yılbaşı için size bu **aldıklarımдан başka** evde başkaları da var.

Söylediğinizden başka bir şey var mı?

Υπάρχουν ακόμα δύο μπουκάλια **εκτός από αυτά που** σας **έδωσα.**

Εκτός από αυτά που σας **πήρα** για την Πρωτοχρονιά, στο σπίτι υπάρχουν κι άλλα.

Υπάρχει τίποτα άλλο **εκτός απ' αυτά που είπατε;**

8. Η έννοια «σε περίπτωση που»

Κλιτές

1. -diğim takdirde	σε περίπτωση που, εφόσον...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -dük, -duk) + κτητικό επιθήμα takdirde	

Η μετοχή αυτή δηλώνει μία προϋπόθεση, από την οποία εξαρτάται η ενέργεια της κύριας πρότασης. Καλύπτει χρονικά παρόν, παρελθόν και ορισμένες φορές το μέλλον. Το υποκείμενό της είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Erken **geldiğiniz takdirde** beni girişte bekleyin lütfen.

Para **verdikleri takdirde** burada kalabilirler.

Akşam bize **gelmediğiniz takdirde**, lütfen telefon ediniz.

Osmanlar yarın size **geldikleri takdirde**, lütfen bize haber veriniz.

Öğretmen bize ödev **vermediği takdirde**, sinemaya gidelim mi?

Σε περίπτωση που έρθετε νωρίτερα (από εμένα), παρακαλώ περιμένετέ με στην είσοδο.

Σε περίπτωση που (εφόσον) δώσουν χρήματα, μπορούν να μείνουν εδώ.

Εφόσον δεν έρθετε το βράδυ σε μας, σας παρακαλώ τηλεφωνήστε μας.

Σε περίπτωση που αύριο έρθει η οικογένεια του Οσμάν σ'εσάς, σας παρακαλώ ενημερώστε μας.

Σε περίπτωση που ο δάσκαλος **δεν** μας **δώσει** ασκήσεις για το σπίτι, να πάμε σινεμά;

2. -eceğim takdirde	σε περίπτωση που θα, εφόσον θα...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επιθήμα takdirde	

Η μετοχή αυτή δηλώνει μια προϋπόθεση στο μέλλον, από την οποία εξαρτάται η ενέργεια της κύριας πρότασης. Το υποκείμενό της είναι πάντα σε ονομαστική πτώση:

Çok **gecikeceğin takdirde**, sıranı kaybedersin.

Otelde **kalacağımız takdirde**, yemek pişirmem gerekmeyecek.

Selim'i **göremeyeceğim takdirde**, bunu ona sen ver, tamam mı?

Σε περίπτωση που θα καθυστερήσεις πολύ, θα χάσεις τη σειρά σου.

Εφόσον θα μείνουμε σε ξενοδοχείο, δε θα χρειαστεί να μαγειρεύω.

Σε περίπτωση που δε θα δω τον Σελίμ, δώσε τού το εσύ, εντάξει;

3. -mem halinde	σε περίπτωση που, εφόσον...
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + κτητικό επιθήμα halinde	

Şehre **gitmesi halinde** ilâç almayı unutmasın!

Çocukların beni **sormaları halinde** iyi olduğumu söyle.

Σημείωση:

Ένας άλλος τρόπος για την ίδια έκφραση είναι με τη βοήθεια αναφορικής μετοχής και υποθετικής έγκλισης σε ενεστώτα διαρκείας:

Σε περίπτωση που πάει στην πόλη, να μην ξεχάσει να πάρει φάρμακα!

Σε περίπτωση που ρωτήσουν τα παιδιά για εμένα, πες τους ότι είμαι καλά.

-ecek olursam	εάν θα, αν πρόκειται να, σε περίπτωση που...
θέμα ρήματος+ -ecek(-acak) olursa +κατάληξη προσώπου	

Eğer yanlış **yapacak olursam** beni düzeltirsin.

Eğer **geç kalacak olursak** size telefon ederiz.

Arkadaşım **gelecek olursa** beni beklesin.

Şayet kitabınızı **arayacak olursanız** odamda (-dır).

Eğer beş varurunu **kaçıracak olursan** altı varuruyla gelirsin.

Εάν (σε περίπτωση που) σφάλω, διορθώσέ με.

Εάν (αν πρόκειται να) καθυστερήσουμε,

θα σας τηλεφωνήσουμε.

Εάν (σε περίπτωση που) έρθει ο φίλος μου, να με περιμένει.

Εάν (σε περίπτωση που) ζητήσετε το βιβλίο σας, είναι στο δωμάτιό μου.

Εάν (σε περίπτωση που) χάσεις το καράβι των πέντε, έλα με το καράβι των έξι.

9. Επιρρηματικές αναφορικές μετοχές / Karşılaştırma ulaçları

Επιρρηματικές αναφορικές είναι οι μετοχές που μεταφράζονται και συνοδεύονται στα τουρκικά από ένα αναφορικό επίρρημα, πρόθεση ή αντωνυμία. Διαφέρουν από τις ονομαστικές αναφορικές, διότι δεν έχουν συντακτική σχέση υποκειμένου-αντικειμένου με κάποιον όρο της κύριας πρότασης.

Άκλιτες

1. -ecek kadar	τόσο ώστε, τόσο για να, τόσο όσο να...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) kadar	

Η αναφορική αυτή μετοχή έχει μια τελική (του σκοπού) ή ενίοτε συμπερασματική χροιά. Χρησιμοποιείται κυρίως σε ταυτοπροσωπία:

Bu kitabı **alacak kadar** param yok.

Seninle top **oynayacak kadar** zamanım yok.

Araba **alacak kadar** param yok.

Seninle **evlenecek kadar** deli değilim.

Türkçe'yi, kitap **okuyacak kadar** iyi bilmiyorum.

Δεν έχω τόσα χρήματα **για να αγοράσω** αυτό το βιβλίο.

Δεν έχω τόσο χρόνο **ώστε να παίξω** μπάλα μ'εμένα.

Δεν έχω τόσα χρήματα **για να αγοράσω** αυτοκίνητο.

Δεν είμαι τόσο τρελός **ώστε να σε παντρευτώ**.

Δε γνωρίζω τόσο καλά τα τουρκικά **ώστε να διαβάσω** βιβλίο.

2. -ecek gibi	σαν να, λες και, πως θα, μέχρι να
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) gibi	

Η αναφορική αυτή μετοχή έχει τροπική χροιά. Άλλοτε δηλώνει μια προσποιητή ενέργεια κι άλλοτε παρομοίωση. Χρησιμοποιείται σε ταυτοπροσωπία:

Yerinden **kalkacak gibi** yartı, ama kalkmadı.

Ailemi **ölecek gibi** seviyorum.

Zavallı **boğulacak gibi** öksürüyor.

Üzerime **atılacak gibi** beni kucakladı.

Onu **dövecek gibi** yartı, ama dövmeydi.

Έκανε πως θα σηκωθεί από τη θέση του, αλλά δε σηκώθηκε.

Αγαπώ την οικογένεια μου **μέχρι θανάτου**.

Ο καημένος βήχει **λες και πνίγεται**.

Με αγκάλιασε **με λαχτάρα**.

Έκανε σαν να (επρόκειτο να) τον δειρεί, αλλά δεν τον έδειρε.

Κλιτές

1. -diğim kadar	τόσο όσο, όσο...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -duk, -dük) + κτητικό επίθημα kadar	

Η αναφορική αυτή μετοχή έχει ποσοτική χροιά. Αναφέρεται σε παρόν ή παρελθόν, ανάλογα με τις ανάγκες της πρότασης κάθε φορά. Το υποκειμένο της είναι σε πτώση γενική:

Nermin **zanettiğiniz kadar** güzel değil (-dir).

Türkler sizin **söylediğiniz kadar** çabuk konuşuyorlar.

Kerem **sandığınız kadar** çalışkan değil(-dir).

Beni **istediğin kadar** bekle.

Sepetten **dilediğin kadar** erik alabilirsin*.

Η Νερμίν δεν είναι τόσο όμορφη, **όσο νομίζετε**.

Οι Τούρκοι δεν μιλούν τόσο γρήγορα, **όσο λέτε** εσείς.

Ο Κερέμ δεν είναι τόσο μελετηρός, **όσο νομίζετε**.

Όσο θέλεις, περιμένε με.

Από το καλάθι μπορείς να πάρεις **όσα** κορόμηλα **επιθυμείς**.

*Το παράδειγμα αυτό μπορεί να διατυπωθεί και ως εξής:

Sepetten **dilediğin kadarını** alabilirsin.

■ Μπορείς να πάρεις **όσα θες** από το καλάθι.

2. -eceğim kadar
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα kadar

τόσο όσο, όσο θα...

Ομοίως με την προηγούμενη, με τη μόνη διαφορά ότι χρησιμοποιείται για μελλοντικές πράξεις: Bir insan yalnız **yiyeceği kadar**, yemek yem- elidir.

Benim yemek **yiyeceğim kadar** sen yemek yiyeceğün.

Öğlen **yiyeceğimiz kadar** yemek pişir.*
Ona **ödeyebileceği kadar** borç para ver.

Aile kurunca dünyaya **bakabileceğin ve okutabileceğin kadar** çocuk getirmelisin.

*Το παράδειγμα αυτό θα μπορούσε να διατυπωθεί και ως εξής:

Öğlen **yiyeceğimiz kadarını** pişir.

Ένας άνθρωπος θα πρέπει να τρώει μόνο τόσο **όσο πρέπει (να τρώει)**.

Δεν μπορείς να φας τόσο, **όσο θα φάω** εγώ.

Μαγείρεψε τόσο, **όσο θα φάμε** το μεσημέρι. Δώσε σ' αυτόν τόσα δανεικά, **όσα θα μπορέσει να εξοφλήσει**.

Όταν κάνεις οικογένεια, πρέπει να φέρνεις στον κόσμο **τόσα παιδιά, όσα θα μπορέσεις να μεγαλώσεις και να σπουδάσεις**.

■ Το μεσημέρι μαγείρεψε **τόσο, όσο θα φάμε**.

3. -diğince
θέμα ρήματος + -dik (-dık, -duk, -dük) + κτητικό επίθημα -ce (-ca)

όσο...

Δε διαφέρει από τη μετοχή **-diğim kadar**, χρησιμοποιείται όμως περισσότερο στις εκφράσεις "elden geldiğince" και "dilinin döndüğünce":

Elinden **geldiğince** çalıştı, ama başaramadı.

Herkese elimden **geldiğince** yardım ederim. Derdimi, dilimin **döndüğünce** anlattım.

Sen elinden **geldiğince** her şeyi bir bir anlat.

Turistlerle dilimin **döndüğünce** İngilizce konuştum.

Όσο περνούσε από το χέρι του προσπάθησε, αλλά δεν μπόρεσε να πετύχει.

Βοηθώ όλους, **όσο περνάει** από το χέρι μου. Εξήγησα τον καημό μου, **όσο μου επέτρεπε** η γλώσσα μου.

Όσο περνάει από το χέρι σου, εξήγησε το κάθετι ένα ένα.

Συννεοήθηκα με τους τουρίστες στα αγγλικά, **όσο μπορούσα (όσο γυρνούσε η γλώσσα μου)**.

4. -diğime göre
θέμα ρήματος + -dik (-dük) / -dık (-duk) + κτητικό επίθημα + -e (-a) göre

για να, ως προς, σύμφωνα, εφόσον, καθώς, όπως...

Η αναφορική αυτή μετοχή δηλώνει καθαρή αναφορά σε πράξεις του παρελθόντος ή αιτία. Σε ετεροπροσωπία το υποκείμενό της είναι πάντα σε γενική πτώση:

Gelmediğine göre, uyanamadı galiba.

Evini satmak **istediğine göre**, paraya ihtiyacı vardır.

Her gece bara gidip **içtiğine göre**, bekâr olmalı(-dır).

Geç kaldıklarına göre, otobüsü kaçırmışlardır.

Ahmet'in **söylediğine göre**, öğretmen derse gelmeyecekmiş.

Hâlâ **dönmediğine göre**, bir işi çıkmıştır.

Haberlerden **anladığıma göre**, gelecek hafta havaalanlarında grev olacakmış.

Duyduğuma göre, nişanlanmışsin.

Για να μην ήρθε, μάλλον δε (θα) μπόρεσε να ξυπνήσει.

Για να θέλει να πουλήσει το σπίτι του, (θα) έχει ανάγκη από λεφτά.

Κάθε βράδυ, **για να πηγαίνει** στο μπαρ και να πίνει, (θα) πρέπει να είναι εργένης.

Εφόσον καθυστερούν, (θα) έχουν χάσει το λεωφορείο.

Σύμφωνα με αυτά που λέει ο Αχμέτ, ο δάσκαλος δε θα έρθει στο μάθημα.

Για να μην επέστρεψε ακόμα, θα του έτυχε κάποια δουλειά.

Όπως κατάλαβα από τις ειδήσεις, την επόμενη εβδομάδα θα έχει απεργία στα αεροδρόμια.

Απ' ό,τι άκουσα, αρραβωνιάστηκε.

5. -eceğime göre	εφόσον θα, σύμφωνα, για να...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα + -e (-a) göre	

Η μόνη διαφορά αυτής της μετοχής από την προηγούμενη, είναι ότι αναφέρεται σε πράξεις του μέλλοντος. Τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά παραμένουν ίδια:

Türkiye'de **yaşayacağına göre**, herhalde iyi Türkçe biliyor.

Yarın sabah hastaneye **yatacağına göre**, çok hasta olmalı(-dır).

Ayşe Türkiye'de **kalacağına göre**, orada bir ev almalı.

Ali sınava **gireceğine göre**, dersini çalışmış olmalıdır.

Osman tatile **gideceğine göre**, işinden izin almış olmalıdır.

Εφόσον θα ζήσει στην Τουρκία, μάλλον (θα) γνωρίζει καλά τουρκικά.

Για να μπει στο νοσοκομείο αύριο το πρωί, (θα) πρέπει να είναι πολύ άρρωστος.

Η Αϊσέ, **εφόσον θα μείνει** στην Τουρκία, πρέπει να αγοράσει ένα σπίτι.

Ο Αλή, **εφόσον θα δώσει** εξετάσεις, θα πρέπει να είναι διαβασμένος.

Ο Οσμάν, **εφόσον θα πάει** διακοπές, πρέπει να έχει πάρει άδεια από τη δουλειά του.

6. -diğim gibi	όπως το, όπως, καθώς, αμέσως...
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -duk, -dük) + κτητικό επίθημα gibi	

Η αναφορική αυτή μετοχή έχει τροπική ή χρονική χροιά. Αναφέρεται σε πράξεις του παρόντος ή του παρελθόντος. Το υποκείμενό της είναι σε γενική πτώση, ενώ το ρήμα της κύριας πρότασης βρίσκεται συνήθως σε ενεστώτα, αόριστο (συγκεκριμένο ή μη), ενεστώτα διαρκείας, προστακτική ή παρατατικό:

Kitabı masadan **aldığı gibi**, yere attı.

Sabah yataktan **kalktığı gibi**, penceremi açtım.

Her gün yataktan **kalktığı gibi**, kahvaltı yapıyorum.

Bu resmi bizim **yaptığımız gibi**, siz de yapın!

İstedığınız gibi hareket edin, ben karışmıyorum.
Çocuklarım, **dilediğim gibi** davranmıyor.

Το βιβλίο, **όπως το πήρε** (μόλις, αφού) από το τραπέζι, το πέταξε κάτω.

Όπως σηκώθηκα το πρωί από το κρεβάτι, άνοιξα το παράθυρό μου.

Κάθε μέρα, **όταν σηκώνομαι (μόλις σηκωθώ)** από το κρεβάτι, παίρνω το πρωινό μου.

Κάντε κι εσείς αυτή τη ζωγραφιά, **όπως (την κάνουμε)** εμείς.

Όπως θέλετε πράξτετε, εγώ δεν ανακατεύομαι.

Τα παιδιά μου δε συμπεριφέρονται, **όπως επιθυμώ**.

7. -eceğim gibi	όπως θα, καθώς θα, με τον τρόπο που θα...
θέμα ρήματος + -ecek (-acak) + κτητικό επίθημα gibi	

Ομοίως με τις προηγούμενες μετοχές, με τη διαφορά ότι αναφέρεται σε πράξεις μελλοντικές:

Bu kariyi benim **açacağıım gibi** aç.

Bu ev ödevini öğretmenin **göstereceği gibi** hazırlamanız lâzım.

Bu işi sana **göstereceğimiz gibi** yap.

Az sonra **göreceğiniz gibi**, bizlere Osmanlar gelecek.

Bildiğiniz gibi, bugün şirketimizin 10. kuruluş yıldönümü.

Άνοιξε αυτή την πόρτα, **όπως θα** την **ανοίξω** εγώ.

Πρέπει να ετοιμάσετε αυτή την εργασία, **όπως θα υποδείξει** ο καθηγητής.

Κάνε αυτή τη δουλειά, **όπως θα σου δείξουμε**.

Καθώς θα δείτε σε λίγο, θα έρθει σ'εμάς η οικογένεια του Οσμάν.

Όπως γνωρίζετε, σήμερα είναι δέκατη επέτειος ίδρυσης της εταιρείας μας.

8. -diğim biçimde/şekilde
θέμα ρήματος + -dik (-dik, -duk, -dük)
+ κτητικό επίθημα biçimde ή şekilde

όπως, με τον τρόπο που...

Ομοίως με την μετοχή **diğim gibi**:

Odanı **istediğin biçimde (şekilde)** düzeltibilirsin.

Sorulara benim **istediğim biçimde (şekilde)** cevap verir.

İstedüğün biçimde (şekilde) giyinebilirsin.

Bu şiiri Osman'ın **okuduğu şekilde (biçimde)** oku.

Orhan Pamuk'un **yazdığı şekilde (biçimde)** roman yazmak isterdim.

Μπορείς να φτιάξεις το δωμάτιο σου, **όπως θέλεις**.

Απαντήστε τις ερωτήσεις, **με τον τρόπο που θέλω** εγώ.

Μπορείς να ντυθείς, **όπως θέλεις**.

Διάβασε αυτό το ποιήμα, **όπως το διαβάζει ο Οσμάν**.

Θα ήθελα να γράφω μυηστορήματα, **όπως γράφει ο Ορχάν Παμούκ**.

10. Μετοχές για ευχή ή κατάρα / Dilek ulacı

Άκλιτες

1. -esi
θέμα ρήματος + -esi (-ası)

που αξίζει να, που να...

Η μετοχή αυτή εκφράζει κάτι που επιθυμούμε ή καταριόμαστε να συμβεί σε κάποιον. Συνοδεύει πάντα ένα ουσιαστικό και λειτουργεί περισσότερο ως επιθετική μετοχή (παρά ως επιρρηματική). Τη συναντάμε κυρίως σε επιφωνηματικές φράσεις/προσφωνήσεις:

Eli **kırılması** hırsız!

Kahrolası kadın!

Canı **çıkası** hayvan!

Yok olası fakirlik!

Kör olası kedi, beni ağaçtan düşürdü.

Άτιμος κλέφτης! (Που να του κοπεί το χέρι!)

Καταραμένη γυναίκα!

Αναθεματισμένο ζώο! (Που να ψοφήσει!)

Καταραμένη φτώχεια! (Που να εξαφανιστεί!)

Η **άτιμη** η γάτα, με έριξε από το δέντρο. (Που να τυφλωθεί!)

Οι μετοχές αυτές αναλύονται σε πρόταση ως εξής:

Örülesi el!	▶ Onun elini örmek istiyorum.	Χέρι για φιλημα!
Kırılması el!	▶ Onun elleri kırılın istiyorum.	Να του σπάσουν τα χέρια!
Kahrolası dünya!	▶ Dünyanın yok olmasını istiyorum.	Καταραμένη κόσμη!
Görülesi yerler!	▶ O yerleri görmek istiyorum.	Αξιοθέατα/μέρη που αξίζει να τα δει κανείς!
Yıkılması ev!	▶ O ev yıkılın, yok olsun istiyorum.	Που να καταστραφεί εκείνο το σπίτι!

Σημείωση:

Όταν στην μετοχή **-esi (-ası)** συγκολληθεί το επίθημα **-ce (-ca)**, διατηρεί την ίδια έννοια και χρήση:

Kör olasıca çocuk, camı kırıp kaçtı.

Το **αναθεματισμένο** παιδί, έσπασε το τζάμι κι έφυγε.

Canı çıkasıca adam, yine kör kütük sarhoş.

Ο **αναθεματισμένος**, πάλι είναι τύφλα στο μεθύσι.

Eli kırılmasıca adam, çocuğu insafsızca dönyör.

Ο **αφιλότιμος**, δέρνει το παιδί χωρίς οίκτο.

Γ. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ / YAN CÜMLE VE ÖZEL KAVRAMLAR

1. Εναντιωματικές προτάσεις / Karşıtlık belirten cümleler

▶ θέμα ρήματος +	-(i)yorum-sa	de / da	αν και, παρόλο που...
	-irim-se		
	-dim-se		
	-mişim-se		
	-eceğim-se		

50

ΤΟ ΡΗΜΑ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ («ΜΠΟΡΩ») YETERLİLİK EYLEMİ

Σε αντίθεση με τα ελληνικά, το ρήμα “μπορώ” στην τουρκική γλώσσα δεν είναι ξεχωριστό και αυτόνομο ρήμα, αλλά ρηματικό επίθημα που συγκολλάται σε οποιοδήποτε ρήμα, για να δηλώσει τη δυνατότητα πραγματοποίησης μιας ενέργειας. Το ρηματικό αυτό επίθημα **-ebil /-abil** ακολουθεί τη φωνηεντική αρμονία μόνο στην πρώτη του συλλαβή. Το υπόλοιπο παραμένει αμετάβλητο. Η δεύτερη συλλαβή του ρηματικού επιθήματος προέρχεται από το ρήμα **bilmek** (=ξέρω, γνωρίζω) και κλίνεται στην έγκλιση ή στον χρόνο που χρειάζεται κάθε φορά να δηλωθεί η έννοια του “μπορώ” (μπορώ, μπόρεσα, μπορούσα, θα μπορέσω, αν μπορώ κ.ά.)*.

Σχηματισμός

ΚΑΤΑΦΑΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMLU

θέμα ρήματος + **-ebil (-abil)** + επίθημα χρόνου + κατάληξη προσώπου

Το ρηματικό επίθημα **-ebil (-abil)** στην κατάφαση χρησιμοποιείται με δύο πολύ κοντινές, αλλά διαφορετικές έννοιες: αυτή της δυνατότητας (μπορώ να κάνω...) και αυτή της πιθανότητας (μπορεί να κάνω...). Χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό ακόμη, για να εκφράσει παράκληση ή για την παραχώρηση άδειας για μια ενέργεια.

ΑΡΝΗΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ / OLUMSUZ

Στον αρνητικό τύπο παρατηρούμε ότι μόνο η πρώτη συλλαβή του ρηματικού επιθήματος **-e (-a)** χρησιμοποιείται και μάλιστα προηγείται του αρνητικού επιθήματος **-me (-ma)**:

θέμα ρήματος + **-e (-a)** + αρνητικό επίθημα **-me (-ma)** + επίθημα χρόνου + κατάληξη προσώπου

Στο συγκεκριμένο αρνητικό τύπο, το ρήμα μεταφράζεται μόνο με την έννοια της δυνατότητας (δεν μπορώ να κάνω...) και όχι με την έννοια της πιθανότητας (μπορεί να μην κάνω...).

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ “ΜΠΟΡΩ”

► Ενεστώτας (Şimdiki zaman)

Δηλώνει δυνατότητα κάποιου συγκεκριμένου ατόμου στο παρόν, δηλαδή ότι κάποιος μπορεί να κάνει κάτι. Δεν πρέπει να συγχέεται με τη δυνατότητα ως γενική αλήθεια, γιατί γι’ αυτή την περίπτωση χρησιμοποιούμε τον ενεστώτα διαρκείας (► παρακάτω στον Ενεστώτα διαρκείας):

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=μπορώ να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=δεν μπορώ να κάνω)	ΕΡΩΤΗΣΗ (=μπορώ να κάνω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (=δεν μπορώ να κάνω;)
ben	yarabılıyorum	yaramiyorum	yarabılıyormuyum?	yaramiyormuyum?
sen	yarabılıyorsun	yaramiyorsun	yarabılıyormusun?	yaramiyormusun?
o	yarabılıyordur	yaramiyordur	yarabılıyordumuydu?	yaramiyordumuydu?
biz	yarabılıyoruz	yaramiyoruz	yarabılıyormuyuz?	yaramiyormuyuz?
siz	yarabılıyorsunuz	yaramiyorsunuz	yarabılıyormusunuz?	yaramiyormusunuz?
onlar	yarabılıyorlar	yaramiyorlar	yarabılıyorlarmı?	yaramiyorlarmı?

Bu adam iyi Türkçe **konuşabiliyor**.

Ben iyi Türkçe **konuşamıyorum**.
Yeni iş arkadaşlarıyla **anlaşabiliyor musun?**

Oğlum dört yaşında, ama kendi kendine **yıkabiliyor**.

Αυτός ο άνθρωπος **μπορεί και μιλάει** καλά τουρκικά.

Δεν μπορώ να μιλήσω καλά τουρκικά.
Μπορείς και συνεννοείσαι (Τα πας καλά) με τους νέους σου συναδέλφους;
Ο γιος μου είναι τεσσάρων ετών, αλλά **μπορεί και πλένεται** μόνος του.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	yarabılıyorum	yaramiyorum	yarabılıyormuyum?	yaramiyormuyum?

► **Ενεστώτας διαρκείας (Geniş zaman)**

Δηλώνει κυρίως πιθανότητα, δηλαδή μία αβέβαιη πράξη στο προσεχές μέλλον. Επίσης, δηλώνει τη δυνατότητα ως γενική αλήθεια. Χρησιμοποιούμε αυτό το χρόνο του ρηματικού επιθέματος **-ebil (-abil)** για να προτείνουμε κάτι ή για να ζητήσουμε κάτι από κάποιον ευγενικά:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=μπορώ να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=δεν μπορώ να κάνω)	ΕΡΩΤΗΣΗ (=μπορώ να κάνω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (=δεν μπορώ να κάνω;)
ben	yarabilirim	yaramam	yarabilir miyim?	yaramaz miyim?
sen	yarabilirsin	yaramazsın	yarabilir misin?	yaramaz misin?
o	yarabilir	yaramaz	yarabilir mi?	yaramaz mi?
biz	yarabiliriz	yaramayız	yarabilir miyiz?	yaramaz miyiz?
siz	yarabilirsiniz	yaramazsınız	yarabilir misiniz?	yaramaz misiniz?
onlar	yarabilirler	yaramazlar	yarabilirler mi?	yaramazlar mi?

Akın, çok çalışırsa sınavı **kazanabilir**.

Biletleri yok, trene **binemezler**.

Arabamı bana **ödünç verebilir misin?**

Bugün hava bulutlu, **yağmur yağabilir**.

Bir yaşındaki bir çocuk **yürüyebilir**.

Güneş dünyanın etrafında **dönemez**.

Anne, yarın akşam Tuğçe'de **kalabilir miyim?**

Αν μελετήσει πολύ ο Ακίν, **μπορεί να πετύχει** στο διαγώνισμα. (δυνατότητα)

Δεν μπορούν να επιβιβαστούν στο τρένο, επειδή δεν έχουν εισιτήριο. (δυνατότητα)

Μπορείς να μου δανείσεις το αυτοκίνητο σου; (παράκληση)

Ο καιρός σήμερα είναι συννεφιασμένος, **μπορεί να βρέξει**. (πιθανότητα)

Ένα παιδί ενός έτους **μπορεί να περπατήσει**. (γενική αλήθεια)

Ο ήλιος **δεν μπορεί να περιστραφεί** γύρω από τη γη. (γενική αλήθεια)

Μαμά, **μπορώ να μείνω** στην Τούτσε αύριο βράδυ; (άδεια)

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	yarabilirim	yaramam	yarabilir miyim?	yaramaz miyim?

► **Αόριστος (Belirli geçmiş zaman)**

Δηλώνει δυνατότητα στο παρελθόν, δηλαδή μία πράξη που είναι σίγουρο ότι έγινε / μπόρεσε να πραγματοποιηθεί ή όχι:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=μπόρεσα να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=δεν μπόρεσα να κάνω)	ΕΡΩΤΗΣΗ (=μπόρεσα να κάνω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (=δεν μπόρεσα να κάνω;)
ben	yarabildim	yaramadım	yarabildim mi?	yaramadım mi?
sen	yarabildin	yaramadın	yarabildin mi?	yaramadın mi?
o	yarabildi	yaramadı	yarabildi mi?	yaramadı mi?
biz	yarabildik	yaramadık	yarabildik mi?	yaramadık mi?
siz	yarabildiniz	yaramadınız	yarabildiniz mi?	yaramadınız mi?
onlar	yarabildiler	yaramadılar	yarabildiler mi?	yaramadılar mi?

Bu sabah yataktan erken **kalkabildim**.

Dün akşam sinemaya **gidebildiniz mi?**
Param yoktu, onun için İzmir'e **gidemedim**.

Το πρωί **μπόρεσα και σηκώθηκα** νωρίς από το κρεβάτι.

Μπορέσατε να πάτε χθες βράδυ στο σινεμά; Δεν είχα χρήματα, γι'αυτό **δεν μπόρεσα να πάω** στη Σμύρνη.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	yarabildim	yaramadım	yarabildim mi?	yaramadım mi?

► Μη συγκεκριμένος αόριστος (Belirsiz geçmiş zaman)

Δηλώνει μία πράξη που φημολογείται ότι έγινε / μπόρεσε να πραγματοποιηθεί στο παρελθόν ή όχι:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=μπόρεσα λέει να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=δεν μπόρεσα λέει να κάνω)	ΕΡΩΤΗΣΗ (=μπόρεσα λέει να κάνω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (=δεν μπόρεσα λέει να κάνω;)
ben	yarabilmişim	yaramamışım	yarabilmiş miyim?	yaramamış mıyım?
sen	yarabilmişsin	yaramamışsın	yarabilmiş misin?	yaramamış misin?
o	yarabilmiş	yaramamış	yarabilmiş mi?	yaramamış mı?
biz	yarabilmişiz	yaramamışız	yarabilmiş miyiz?	yaramamış mıyız?
siz	yarabilmişsiniz	yaramamışsınız	yarabilmiş misiniz?	yaramamış misiniz?
onlar	yarabilmişler	yaramamışlar	yarabilmişler mi?	yaramamışlar mı?

Ekonomik kriz yüzünden, Ercan hâlâ iş **bulamamış**.

Bunca çabadan sonra, sonunda **başarabilmişler**.

Εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, ο Ερτζάν **δεν μπόρεσε λέει** ακόμα **να βρει** δουλειά. (δυνατότητα και φήμη).
Μετά από τόση προσπάθεια, εν τέλει **τα κατάφεραν λέει**.

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	yarabilmîşim	yaramamışım	yarabilmîş miyim?	yaramamış mıyım?

► Μέλλοντας (Gelecek zaman)

Δηλώνει δυνατότητα στο μέλλον, δηλαδή μία πράξη που είμαστε σίγουροι ότι θα γίνει ή που έχουμε σχεδιάσει να γίνει. Στον ερωτηματικό της τύπο δημιουργεί την αίσθηση της δέσμευσης και υποχρέωσης στο συνομιλητή μας, σε αντίθεση με το **-ebil** στον ενεστώτα διάρκειας που δηλώνει παράκληση ή πρόταση:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=θα μπορέσω να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=δεν θα μπορέσω να κάνω)	ΕΡΩΤΗΣΗ (=θα μπορέσω να κάνω;)	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ (=δεν θα μπορέσω να κάνω;)
ben	yarabileceğim	yaramayacağım	yarabileceğim mi?	yaramayacak mıyım?
sen	yarabileceksin	yaramayacaksın	yarabileceğin mi?	yaramayacak mısın?
o	yarabilecek	yaramayacak	yarabilecek mi?	yaramayacak mı?
biz	yarabileceğiz	yaramayacağız	yarabileceğiz mi?	yaramayacak mıyız?
siz	yarabileceksiniz	yaramayacaksınız	yarabileceğiniz mi?	yaramayacak mısınız?
onlar	yarabilecekler	yaramayacaklar	yarabilecekler mi?	yaramayacaklar mı?

Doktoramı ancak dört yılda **bitirebileceğim**.

Yücel yarın okula **gelemeyecek**.

Ayvalık'tan **dönemeyecekler**, gemi tiklim tiklim doluymuş.

Pazartesi günkü toplantıya **gelebilecek misin?**

Το διδακτορικό μου **θα μπορέσω να το τελειώσω** μόλις σε τέσσερα χρόνια.

Ο Γιουτζέλ **δε θα μπορέσει να έρθει** αύριο στο σχολείο.

Δε θα μπορέσουν να γυρίσουν από το Αϊβαλί, το καράβι λέει είναι φίσκα. (δυνατότητα)

Θα μπορέσεις να έρθεις στη σύσκεψη της δευτέρας; (δέσμευση και υποχρέωση)

ΤΟΝΙΣΜΟΣ

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ	ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ	ΑΡΝΗΤΙΚΗ ΕΡΩΤΗΣΗ
ben	yarabileceğim	yaramayacağım	yarabileceğim mi?	yaramayacak mıyım?

► Υποθετική έγκλιση (Dilek-Şart kipi)

Δηλώνει την υπόθεση σε συνδυασμό με τη δυνατότητα. Κλίνεται σε όλους τους χρόνους της υποθετικής έγκλισης, και μόνο σε κατάφαση και άρνηση. Μεταφράζεται ως "αν μπορώ να κάνω...":

	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ		ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ	
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=αν μπορώ να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=αν δεν μπορώ να κάνω)	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=αν μπορέσω να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=αν δεν μπορέσω να κάνω;)
ben	yarabiliyorsam	yaramiyorsam	yarabilirsem	yaramazsam
sen	yarabiliyorsan	yaramiyorsan	yarabilirsen	yaramazsan
o	yarabiliyorsa	yaramiyorsa	yarabilirse	yaramazsa
biz	yarabiliyorsak	yaramiyorsak	yarabilirsek	yaramazsak
siz	yarabiliyorsanız	yaramiyorsanız	yarabilirseniz	yaramazsanız
onlar	yarabiliyorsalar	yaramiyorsalar	yarabilirseler	yaramazsalar

	ΑΟΡΙΣΤΟΣ		ΜΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=αν μόρεσα να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=αν δεν μόρεσα να κάνω)	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=αν μόρεσα λέει να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=αν δεν μόρεσα λέει να κάνω;)
ben	yarabildiysam	yaramadıysam	yarabilmişsem	yaramamışsam
sen	yarabildiysen	yaramadıysan	yarabilmişsen	yaramamışsan
o	yarabildiyse	yaramadıysa	yarabilmişse	yaramamışsa
biz	yarabildiyssek	yaramadıysak	yarabilmişsek	yaramamışsak
siz	yarabildiyseniz	yaramadıysanız	yarabilmişseniz	yaramamışsanız
onlar	yarabildiyseler	yaramadıysalar	yarabilmişseler	yaramamışsalar

	ΜΕΛΜΟΝΤΑΣ	
	ΚΑΤΑΦΑΣΗ (=αν θα μπορέσω να κάνω)	ΑΡΝΗΣΗ (=αν δε θα μπορέσω να κάνω)
ben	yarabileceksam	yaramayacaksam
sen	yarabileceksen	yaramayacaksan
o	yarabilecekse	yaramayacaksa
biz	yarabilececeksek	yaramayacaksak
siz	yarabilecekseniz	yaramayacaksanız
onlar	yarabilecekseler	yaramayacaksalarm

*Για περισσότερες λεπτομέρειες ► κεφ. 44, Ο Υποθετικός λόγος

Bu senin için zorsa ve **yaramiyorsan**, bana ver ben yaparım.
Ay sonunda maasımı **alabilirsem**, kısa bir tatil yapmak istiyorum.
Gözlüğünü odada **bulamadıysan**, salona da bir bak!
Bu işi siz **üstlenebilecekseniz**, başka elemana ihtiyacımız olmaz.
Hayatını sevdiği insanla **geçirebilmişse**, ne mutlu ona!

Αν αυτό είναι δύσκολο για εσένα και **δεν μπορείς να το κάνεις**, δώσ' το μου να το κάνω εγώ.
Στο τέλος του μηνός **αν μπορέσω να πάρω** το μισθό μου, θέλω να κάνω σύντομες διακοπές.
Αν δεν μόρεσες να βρεις τα γυαλιά σου στο δωμάτιο, κοίτα και στο σαλόνι!
Αν (θα) μπορέσετε εσείς **να αναλάβετε** αυτή τη δουλειά, **δεν θα έχουμε ανάγκη** από άλλο στέλεχος.
Αν μόρεσε (όπως λέει) και πέρασε τη ζωή της με τον άνθρωπο που αγαπούσε, ποιος τη χάρη της!

! Παρατηρήσεις:

► Όταν το θέμα του ρήματος λήγει σε φωνήεν, παρεμβάλλεται το συνδετικό γράμμα **y** μεταξύ του θέματος και του ρηματικού επιθήματος **-ebil (-abil)**. Αυτό συμβαίνει σε όλους τους χρόνους, στους τύπους της κατάφασης, της άρνησης και της ερώτησης:

	ΚΑΤΑΦΑΣΗ/ΑΡΝΗΣΗ	ΕΡΩΤΗΣΗ
ΒΕΚΛΕΜΕΚ	bekle- y -ebiliorum	bekle- y -ebilior muyum?
ΑΝΛΑΜΑΚ	anla- y -abilirim	anla- y -abilir miyim?
ΟΚΥΜΑΚ	oku- y -abildim	oku- y -abildim mi?
ΥΪΡΪΜΕΚ	yürü- y -e-memişim	yürü- y -e-me- miş miyim?
ΤΑΝΙΜΑΚ	tanı- y -a-ma- y -acağım	tanı- y -a-ma- y -acak miyim?

► Τα ρήματα **demek** και **yemek**, εκτός από το συνδετικό γράμμα **y**, αλλοιώνουν και το θέμα τους από **de-** σε **di-** και από **ye-** σε **yi-**:

	DEMEK	YEMEK
ben	di- y -ebil iyor um	yi- y -ebil iyor um
sen	di- y -ebil ir sin	yi- y -ebil ir sin
o	di- y -ebil di	yi- y -ebil di
biz	di- y -ebil miş iz	yi- y -ebil miş iz
siz	di- y -ebil ecek siniz	yi- y -ebil ecek siniz
onlar	di- y -ebil ir ler	yi- y -ebil ir ler

► Τα ρήματα **gütmek** (=πηγαίνω, φεύγω), **etmek*** (=κάνω), **tatmak** (=γεύομαι), **gütmek** (=βόσκω, κατευθύνω) θα μετατρέψουν το γράμμα **t** του θέματος τους σε **d** κατά την κλίση τους με το ρηματικό επίθημα **-ebil** (**-abil**), σύμφωνα με τον κανόνα συμφώνων. Υπενθυμίζουμε ότι αυτός ο κανόνας ισχύει μόνο για τα συγκεκριμένα ρήματα και εφαρμόζεται σε όλους τους χρόνους και σε όλους τους τύπους του ρήματος «μπορώ»:

	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ	ΑΟΡΙΣΤΟΣ
ben	gid e bil iyor um	gid e bil irim	gid e bil dim
sen	gid e bil iyor sun	gid e mez sin	gid e bil med in
o	gid e bil iyor mu?	gid e mez mi?	gid e bil di mi?

	ΜΗ ΣΥΓΓΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
biz	sey re debil miş iz	sey re debil ecek iz
siz	sey re debil miş siniz	sey re debil ecek siniz
onlar	sey re debil miş ler mi?	sey re debil ecek ler mi?

*Στον κανόνα συμπεριλαμβάνονται και τα σύνθετα ρήματα με το **etmek**, όπως: **seyretmek** (=παρακολουθώ, βλέπω), **kaybetmek** (=χάνω), **hissetmek** (=αισθάνομαι) κ.ά.

Η ΑΡΝΗΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑΣ

Για την άρνηση με την έννοια της πιθανότητας υπάρχουν δύο τύποι. Αυτοί οι τύποι άρνησης σχηματίζονται μόνο με το χρονικό επίθημα του ενεστώτα διάρκειας **-ir**, γιατί μόνο αυτός ο χρόνος μπορεί να δηλώσει την πιθανότητα.

A) Ο πρώτος τύπος χρησιμοποιείται για να δείξει την πιθανότητα για μία πράξη, που δεν είμαστε σίγουροι ότι θα γίνει στο προσεχές μέλλον ή που δε θέλουμε να γίνει. Ο αρνητικός αυτός τύπος μεταφράζεται ως "μπορεί να μην...", "ίσως να μην..." :

θέμα ρήματος	+	αρνητικό επίθημα + -y + -me (-ma)	+	-ebil (-abil) σε ενεστώτα διάρκειας	+	καταλήξεις προσώπων
-----------------	---	--	---	--	---	------------------------

Yarınki buluşmaya **gelmeyebilirim**.

Bunu sizin için aldım, ama
beğenmeyebilirsiniz.

Μπορεί να μην έρθω στην αυριανή συνάντηση.
Αυτό το πήρα για εσάς, αλλά **μπορεί να μη σας αρέσει**.

B) Ο δεύτερος τύπος χρησιμοποιείται για να δείξει την πιθανότητα για μία πράξη που θέλουμε να γίνει, αλλά η πραγματοποίησή της δεν εξαρτάται από εμάς, αλλά από κάποιον εξωτερικό παράγοντα. Ο αρνητικός αυτός τύπος μεταφράζεται ως "μπορεί να μην μπορέσω να...", "ίσως να μην μπορέσω να...":

θέμα + (y) -e (-a) + ρήματος -me (-ma)	+	αρνητικό επίθημα + -y + -ebil (-abil) + σε ενεστώτα διάρκειας	+	καταλήξεις προσώπων
---	---	---	---	------------------------

Yarın akşamki buluşmaya **gelemeyebilirim**.

Kalp hastasıysın, bu sıcakta dışarı
çıkamayabilirsin.

Μπορεί να μην μπορέσω να έρθω στην συνάντηση αύριο το βράδυ.
Είσαι καρδιοπαθής, **μπορεί να μην μπορέσεις να βγεις** έξω με αυτή τη ζέστη. (δυνατότητα)

55

ΟΙ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ
YAN CÜMLELER

Δευτερεύουσα είναι η πρόταση που εκφράζει ένα νόημα συμπληρωματικό σε σχέση με την κύρια πρόταση. Εκφέρεται με δικό της ρήμα (σε χρόνο ή έγκλιση), όμως δεν είναι αυτόνομη συντακτικά ούτε νοηματικά. Πάντα εξαρτάται από την κύρια πρόταση. Οι ονομαστικές δευτερεύουσες προτάσεις (βουλητικές και ειδικές) κατέχουν θέση υποκειμένου ή αντικειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης και εισάγονται με τον σύνδεσμο “να” ή “ότι” αντίστοιχα.

Στην τουρκική γλώσσα για το φαινόμενο αυτό χρησιμοποιούνται οι μετοχές. Οι μετοχές σχηματίζονται από το απαρέμφατο, το ουσιαστικοποιημένο ρήμα, ή άλλους ρηματικούς τύπους, αλλά λειτουργούν και μεταφράζονται ως δευτερεύουσες προτάσεις.

ΒΟΥΛΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (ΜΕΤΟΧΕΣ) / «-me» İLE YAN CÜMLE

A) Ταυτοπροσωπία είναι το συντακτικό φαινόμενο κατά το οποίο το υποκείμενο του ρήματος της κυρίας πρότασης είναι το ίδιο με το υποκείμενο της ενέργειας του ρηματικού τύπου της «δευτερεύουσας πρότασης». Στην ταυτοπροσωπία οι βουλητικές μετοχές σχηματίζονται με το απαρέμφατο και την πτώση, με την οποία συντάσσεται το ρήμα της κυρίας πρότασης. Οι μετοχές αυτές μεταφράζονται με το σύνδεσμο “να”, δηλαδή σαν βουλητικές προτάσεις. Το απαρέμφατο λοιπόν για τις ανάγκες αυτού του φαινομένου θα κλιθεί με τις πτώσεις των ουσιαστικών. Στην αιτιατική και στη δοτική όμως θα δανειστεί τον τύπο του ουσιαστικοποιημένου ρήματος:

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	gelmek	να έρθω
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	gelmeyi	(το) να έρθω
ΔΟΤΙΚΗ	gelmeye	(προς το, για) να έρθω
ΤΟΠΙΚΗ	gelmekte	(στο) να έρθω
ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ	gelmekten*	από το να έρθω
ΓΕΝΙΚΗ	gelmenin	(του ερχομού), του να έρθει (κάποιος)

Bir kitap **yazmak** istiyorum.
Yazları denizde **yüzmeyi** severim.

Yarın geziye **gitmeyi** düşünüyorum.
Okuldan sonra evime **dönmeye** karar verdim.

Sağlık için spor **yapmakta** fayda var.

Orada **kalmaktan** korkuyorum.
Şimdi tatile **gitmenin** sırası değil.
Sigara **içmenin** kimseye faydası yoktur.

Θέλω **να γράψω** ένα βιβλίο.

Τα καλοκαίρια μου αρέσει (το) **να κολυμπώ** στη θάλασσα.

Σκέφτομαι αύριο **να πάω** εκδρομή.

Μετά το σχολείο αποφάσισα **να επιστρέψω** στο σπίτι μου.

Είναι ωφέλιμο για την υγεία **να αθλείται** κανείς

/ Υπάρχει όφελος **στο να αθλείται** κανείς.

Φοβάμαι (**από το**) **να μείνω** εκεί.

Δεν είναι ώρα τώρα **να πάει** (κανείς) διακοπές.

Το να καπνίζει κανείς (το κάπνισμα) δεν ωφελεί κανέναν.

*Το απαρέμφατο σε αφαιρετική απαντά επίσης με συνοδεία της λέξης **daha**. Σε αυτή την περίπτωση το απαρέμφατο λειτουργεί σαν ουσιαστικό σε συγκριτικό βαθμό (β' όρος σύγκρισης):

Yemek pişirmek roman **okumaktan daha** zevkli.

Το μαγείρεμα είναι πιο απολαυστικό από το διάβασμα.

B) Ετεροπροσωπία είναι το συντακτικό φαινόμενο κατά το οποίο το υποκείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης είναι διαφορετικό από εκείνο της ενέργειας της “δευτερεύουσας πρότασης”. Το υποκείμενο του ρήματος θα είναι πάντα σε ονομαστική πτώση, ενώ το υποκείμενο της δευτερεύουσας πρότασης (μετοχής) θα είναι πάντα σε γενική. Στην ετεροπροσωπία οι βουλητικές μετοχές σχηματίζονται με το ουσιαστικοποιημένο ρήμα (γερούνδιο) και την πτώση που συντάσσεται/

απαιτεί το ρήμα της κύριας πρότασης. Στα ελληνικά μεταφράζεται με τον σύνδεσμο “να”, δηλαδή σαν βουλητική πρόταση. Έχει τον ίδιο τρόπο σχηματισμού με το πρώτο είδος του πλάγιου λόγου (► κεφ. 56, Ο Πλάγιος λόγος).

Όταν το ρήμα της κύριας πρότασης δηλώνει διαταγή, επιθυμία, ικανότητα, τότε η δευτερεύουσα μετοχή τίθεται σε πτώση αιτιατική και λειτουργεί σαν αντικείμενο. Όμως μπορεί να έχουμε κι άλλα ρήματα, κίνησης ή ψυχικού πάθους, που συντάσσονται με τις υπόλοιπες πτώσεις (δοτική, αφαιρετική κ.ά.):

benim	gelmem	+πτώσεις	το να έρθω εγώ
senin	gelmen		το να έρθεις εσύ
onun	gemesi		το να έρθει αυτός
bizim	gelmemiz		το να έρθουμε εμείς
sizin	gelmeniz		το να έρθετε εσείς
onların	gelmeleri		το να έρθουν αυτοί

Yarın sabah (senin) **gelmeni** istiyorum.
Öğretmen bizim bir ödev **yapmamızı** istedi.
Akşama kadar burada **kalmanıza** karar verdim.
Annem, ablamın balkonu **temizlemesinde** ısrar ediyor.
Sizin araba **kullanmanızdan** korkuyorum.
Osman Ali'den (Ali'nin) otomobilde sigara **İçmemesini** istedi.
Anne bebeğinin kısa zamanda **yürümesini** istiyor.
Sınav zamanı boyunca öğrencilerin şeker **tüketmelerinde** fayda var.

Αύριο το πρωί θέλω **να έρθεις**.
Ο δάσκαλος ζήτησε **να κάνουμε** μία εργασία.
Αποφάσισα **να μείνετε** εδώ μέχρι το βράδυ.
Η μητέρα μου επιμένει η αδελφή μου **να καθαρίσει** το μπαλκόνι.
Φοβόμαστε **να οδηγήσετε** εσείς.
Ο Οσμάν ζήτησε από τον Αλί **να μην καννίξει** στο αυτοκίνητο.
Η μητέρα θέλει **να περπατήσει** σύντομα το μωρό της.
Στη διάρκεια των εξετάσεων είναι ωφέλιμο **να καταναλώνουν** ζάχαρη οι μαθητές. / Υπάρχει όφελος **στο να καταναλώνουν** ζάχαρη οι μαθητές.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ (ΜΕΤΟΧΕΣ) / «-dik» ve «-ecek» İLE YAN CÜMLE

Οι ειδικές μετοχές μεταφράζονται με τον ειδικό σύνδεσμο “ότι” και σχηματίζονται με το ρηματικό επίθημα **-dik** ή **-ecek**. Εξαρτώνται συνήθως από ρήμα γνώσης ή αίσθησης (ακούω, βλέπω, μαθαίνω, διαβάζω κ.ά.). Σε ετεροπροσωπία, το υποκείμενό τους τίθεται σε γενική πτώση, ενώ σε ταυτοπροσωπία υπερσχύει το υποκείμενο της κύριας, το οποίο τίθεται πάντα σε ονομαστική.

α) Για μία ενέργεια που αναφέρεται στο παρόν ή στο παρελθόν, η ειδική μετοχή σχηματίζεται με το ρηματικό επίθημα **-dik**, τα κτητικά επίθηματά και την απαραίτητη κάθε φορά πτώση. Έχει τον ίδιο τρόπο σχηματισμού με το δεύτερο είδος του πλάγιου λόγου (► κεφ. 56, Ο Πλάγιος λόγος):

ΚΑΤΑΦΑΣΗ

θέμα ρήματος + **-dik** (**-dik**, **-dük**, **-duk**) + κτητικό επίθημα. + πτώση* (ανάλογα με το ρήμα)

ΑΡΝΗΣΗ

θέμα ρήματος + **-me** (**-ma**) + **-dik** (**-dik**) + κτητικό επίθημα. + πτώση* (ανάλογα με το ρήμα)

*Οι πτώσεις που χρησιμοποιούνται είναι μόνο η ονομαστική, αιτιατική και δοτική. Η τοπική χρησιμοποιείται ως επιρρηματική χρονική μετοχή, ενώ η αφαιρετική ως αιτιολογική.

benim	geldiğim	+πτώσεις	ότι έρχομαι / ήρθα
senin	geldiğin		ότι έρχεσαι / ήρθες
onun	geldiği	+ n +πτώσεις	ότι έρχεται / ήρθε
bizim	geldiğimiz		ότι ερχόμαστε / ήρθαμε
sizin	geldiğiniz	+πτώσεις	ότι έρχεστε / ήρθατε
onların	geldikleri		+ n +πτώσεις

Doktorun **söyleyeceği** şeyleri tek tek yerine getirmelisiniz.

Πρέπει να εφαρμόσετε ένα προς ένα **αυτά** (τα πράγματα) **που θα πει** ο γιατρός.

Yazdığım metni dikkatle okuyunuz.

Διαβάστε με προσοχή **το** κείμενο **που έγραψα**.

Müzede **göreceğin** heykelleri, bize de anlatacaksın/tarif edeceksin.

Θα περιγράψεις και σ' εμάς **τα** αγάλματα **που θα δεις** στο μουσείο;

Dün pazara gittim, fakat **aradığım** eşyaları bulamadım.

Χθες πήγα στην αγορά, αλλά δεν μπόρεσα να βρω **τα** πράγματα **που έψαχνα**.

Yaracağın tatlıdan ben de denemek istiyorum.

Θέλω κι εγώ να δοκιμάσω **από** το γλυκό **που θα φτιάξεις**.

▶ Doktorun **söyleyeceklerini** tek tek yerine getirmelisiniz.

Πρέπει να εφαρμόσετε ένα προς ένα **τα λεγόμενα (αυτά που θα πει)** του γιατρού.

▶ **Yazdığımı** dikkatle okuyunuz.

Διαβάστε με προσοχή **αυτό που έγραψα**.

▶ Müzede **göreceklerini**, bize de anlatacaksın/tarif edeceksin.

Θα περιγράψεις και σ' εμάς **αυτά που θα δεις** στο μουσείο;

▶ Dün pazara gittim, fakat **aradıklarımı** bulamadım.

Χθες πήγα στην αγορά, αλλά δεν μπόρεσα να βρω **αυτά που έψαχνα**.

▶ **Yaracağından** ben de denemek istiyorum.

Θέλω κι εγώ να δοκιμάσω **από αυτό που θα φτιάξεις**.

3. -miş olduğum

θέμα ρήματος+ **-miş (-miş, -müş, -muş)**
olduk + κτητικό επίθημα

αυτό που έκανα, που είχα κάνει...

Μοιάζει πολύ με την μετοχή **-diğim**, με μόνη διαφορά ότι νοηματικά καλύπτει ενέργειες που έγιναν στο παρελθόν. Μεταφράζεται σαν μετοχή αορίστου ή παρακειμένου και δίνει μεγαλύτερη έμφαση σε μια πράξη που ολοκληρώθηκε στο παρελθόν:

Gazetede **okumuş olduğum** haberleri, babama anlattım.

Osman'ın **vermiş olduğu** cevabı, Ayşe de biliyordun.

Okumuş olduğun kitap, bu mu(-dur)?

Yazmış olduğun kompozisyonu, ben kontrol ettim.

Ablam mahallede **duymuş olduğu** dedikoduları, bize anlattı.

Τα νέα **που διάβασα** στην εφημερίδα τα είπα στον πατέρα μου.

Την απάντηση **που έδωσε** ο Οσμάν, την ήξερε και η Αϊσέ.

Αυτό είναι το βιβλίο **που είχες (έχεις)**

διαβάσει;

Την έκθεση **που έγραψες** εγώ τη διόρθωσα.

Η αδερφή μου, μας είπε τα κουτσομπολιά **που άκουσε** στη γειτονιά.

2. Βουλητικές / -me ile yan cümle

Οι βουλητικές μετοχές μεταφράζονται πάντα με το σύνδεσμο «να» και λειτουργούν ως υποκείμενο, αντικείμενο του ρήματος της κύριας πρότασης ή ως άλλος τρόπος σύνταξης, ανάλογα με την πτώση που έχουν κάθε φορά (► κεφ. 55, Οι Δευτερεύουσες προτάσεις).

Άκλιτες:

Οι βουλητικές μετοχές είναι άκλιτες μόνο στην **ταυτοπροσωπία**, όταν δηλαδή έχουν κοινό υποκείμενο με το ρήμα της κύριας πρότασης. Σχηματίζονται με βάση το απαρέμφατο και το ουσιαστικοποιημένο ρήμα ως εξής:

ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ	gelmek	να έρθω
ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ	gelmeyi	(το) να έρθω
ΔΟΤΙΚΗ	gelmeye	να έρθω
ΤΟΠΙΚΗ	gelmekte	(στο) να έρθω
ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ	gelmekten	από το να έρθω
ΓΕΝΙΚΗ	gelmenin	του ερχομού

1. -mek / -mak	Το να κάνω...
θέμα ρήματος + -mek/-mak	

Το απαρέμφατο μέσα στην πρόταση θα λειτουργεί είτε ως ρήμα, με τη ρηματική κατάληξη του "είναι" **-tir / -tır** και του "ήταν" **-ti / -tı**, είτε ως υποκείμενο σε μια γενική έκφραση-παραδοχή:

İlkem, dürüst bir insan **olmaktır**.

Tek istediğim seni bir daha **görmemektir**.
Vazifem, bahçeyi **sulamaktır**.

Yapabileceğin tek şey buradan **gitmektir**.

İsteğim, gelecekte iyi bir doktor **olmaktır**.

Dün akşam düşüncem, size ziyarete **gelmektir**.

Ali'nin tek isteği, tatilde iyi bir kitap **okumaktır**.

Niyetim geçen yaz Rodos adasına **gitmekti**,
ama maalesef gidemedim.
Hastanenin içinde **sigara içmek** yasaktır.

Spor yapmak sağlığa yararlıdır.

Kurallara **uymamak** yolda çok probleme sebep olabilir.

Το πιστεύω μου είναι **να γίνω** ένας τίμιος άνθρωπος.

Το μόνο που θέλω είναι **να μη** σε ξαναδώ.

Το χρέος (καθήκον) μου είναι **να ποτιζώ** τον κήπο.

Το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι **να φύγεις** από εδώ.

Η επιθυμία μου είναι στο μέλλον **να γίνω** ένας καλός γιατρός.

Χθες βράδυ η σκέψη μου ήταν **να έρθω** επίσκεψη σε εσάς.

Η μόνη επιθυμία του Αλή ήταν **να διαβάσει** στις διακοπές ένα καλό βιβλίο.

Η πρόθεσή μου το περασμένο καλοκαίρι ήταν **να πάω** στη Ρόδο, αλλά δεν μπόρεσα να πάω. Εντός του νοσοκομείου απαγορεύεται **το κάπνισμα (το καπνίζειν)**.

Η άθληση (το αθλείσθαι) είναι ωφέλιμη για την υγεία.

Το να μην ακολουθεί (κανείς, κάποιος) τους κανόνες, μπορεί να προκαλέσει πολλά προβλήματα στο δρόμο / στη διαδρομή.

2. -meyi / -mayı	Το να κάνω...
ουσιαστικοποιημένο ρήμα + αιτιατική πτώση	

Σε αυτή την περίπτωση η μετοχή λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα της πρότασης:

Altı yıl sonra diplomamı **almayı** başardım.

Nihayet sigara **içmeyi** bıraktın.

Filiz örgü **örmeyi** öğreniyor.

Niçin bu adamı **tanımayı** reddediyorsunuz?

Tüh! Ömer'i **davet etmeyi** unuttuk.

Kardeşim Amerika'yi **ziyaret etmeyi** çok istiyor.

Παρατήρηση:

Όταν η μετοχή **-mek/-mak** βρίσκεται ακριβώς δίπλα στο ρήμα **istemek**, τότε αυτή τίθεται σε ονομαστική πτώση, ως μη συγκεκριμένο αντικείμενο, κι όχι σε αιτιατική πτώση. Όποτε όμως παρεμβάλλεται κάποια λέξη ανάμεσά τους, τότε η μετοχή τίθεται κανονικά σε αιτιατική πτώση:

Çocuk dondurma **yemek** istiyor.

Çocuk dondurma **yemeyi mutlaka** istiyor.

Ender seninle **konusmak** istemiyor.

Ender seninle **konusmayı** hiç istemiyor.

Μετά από έξι χρόνια κατάφερα **να πάρω** το πτυχίο μου.

Επιτέλους έκοψες **το κάπνισμα**.

Η Φιλίζ μαθαίνει **να πλέκει**.

Γιατί αρνείστε **να γνωρίσετε** αυτόν τον άνθρωπο;

Φτου! Ξεχάσαμε **να καλέσουμε** τον Ομέρ.

Ο αδερφός μου θέλει πολύ **να επισκεφθεί** την Αμερική.

Το παιδί θέλει **να φάει** παγωτό.

Το παιδί θέλει **να φάει** οπωσδήποτε παγωτό.

Ο Εντέρ δεν θέλει **να μιλήσει** μαζί σου.

Ο Εντέρ δεν θέλει καθόλου **να μιλήσει** μαζί σου.

3. -meye / -maya

ουσιαστικοποιημένο ρήμα + δοτική πτώση

προς το να κάνω, για να κάνω...

Η μετοχή σε δοτική πτώση δηλώνει κίνηση ή σκοπό, αλλά μπορεί να έχει και ρόλο αντικειμένου κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα που παίρνουν αντικείμενο σ'αυτή την πτώση:

Bir duş **almaya** gidiyorum.
Şehrin merkezinde **yaşamaya** nasıl alıştınız?

Of! Komşular tekrar **kavga etmeye** başladılar.
Arkadaşlarım için **yemek pişirmeye** çalışıyorum.
Zor olduğu halde, Çince **öğrenmeye** devam ediyorum.

Πάω **να κάνω** ένα ντους.
Πώς συνηθίσατε **να ζείτε** στο κέντρο της πόλης;
Ουφ! Πάλι άρχισαν **να τσακώνονται** οι γείτονες.
Προσπαθώ **να μαγειρέψω** για τους φίλους μου.
Συνεχίζει **να μαθαίνει** κινέζικα, παρόλο που είναι δύσκολα.

4. -mekte / -makta

θέμα ρήματος + -mek / -mak + τοπική πτώση

στο να κάνω, να κάνω...

Η μετοχή σε τοπική πτώση χρησιμοποιείται κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα, κυρίως όμως κοντά σε ρηματικές εκφράσεις με το **var / yok**:

Niçin bu elbiseyi **almakta** ısrar ediyorsun?
Sana hiç yakışmıyor ki!
Gürültü içinde **konsantre olmakta** zorlanıyorum.
Çok meyve **yemekte** fayda var.

Alkollü araba **kullanmakta** tehlike var.

Doğa içinde çok zaman **geçirmekte** yarar var.

Burada **sigara içmekte** sakinca var mı?

Γιατί επιμένεις **να πάρεις** αυτό το φόρεμα;
Αφού δε σου πάει!
Δυσκολεύομαι **να συγκεντρωθώ** μέσα στη φασαρία.
Υπάρχει ωφέλεια **στο να τρώμε (στο τρώγειν)** πολλά φρούτα.
Υπάρχει κίνδυνος **στο να οδηγεί** (κάνεις γενικά) πιωμένος.
Υπάρχει ωφέλεια **στο να περνάει** κανείς πολύ χρόνο μέσα στη φύση.
Υπάρχει πρόβλημα **στο να καπνίσει** κανείς εδώ;

5. -mekten / -maktan

θέμα ρήματος + -mek/-mak + αφαιρετική πτώση

το να κάνω, από το να κάνω...

Η μετοχή σε αφαιρετική πτώση χρησιμοποιείται κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα (συνήθως ψυχικού πάθους) ως αντικείμενο. Ενίοτε δηλώνει και την αιτία:

Uzun yolda araba **kullanmaktan** sıkılıyorum.
Yurtdışında **okumaktan** niçin vazgeçtin?

Bir dilim daha kek **almaktan** utanmayın!
Bütün ay iş **aramaktan** yoruldu.
Müdürden izin **istemekten** çekinmeyin!

Ormanda **dolaşmaktan** zevk alıyoruz.
Kara kara düşünmekten uyuyamamış.

Devamlı **ders çalışmaktan** bıktım.
Seni devamlı **öğütlemekten** yoruldu.
Resimli roman **okumaktan** nefret ederim.

İzmir'e **gitmekten** vazgeçtim.
Doğruyu **söylemekten** çekinmeyiniz.
Seyahat etmekten hoşlanır mısınız?

Βαριέμαι **να οδηγάω** σε μεγάλες διαδρομές.
Γιατί εγκατέλειψες (την ιδέα) **το να σπουδάσεις** στο εξωτερικό;
Μη ντραπείτε **να πάρετε** κι άλλη φέτα κέικ!
Κουράστηκε **να ψάχνει** δουλειά όλο το μήνα.
Μη διστάζετε **να ζητήσετε** άδεια από το διευθυντή!

Μας αρέσει **να κάνουμε βόλτες** στο δάσος.
Λέει ότι δεν μπόρεσε να κοιμηθεί **από τις έντονες σκέψεις**.
Βαρέθηκα **να διαβάζω** συνέχεια.
Κουράστηκα συνέχεια **να σε συμβουλευώ**.
Δε μου αρέσει **να διαβάζω** εικονογραφημένα μυθιστορήματα.
Άλλαξα γνώμη **στο να πάω** στη Σμύρνη.
Μη διστάσετε **να λέτε (να πείτε)** την αλήθεια.
Σας αρέσει **να ταξιδεύετε**;

Sizinle **tanışmaktan** mutluluk duydum.

Adam öldürmekten yargılanacaktım.

Utanmaktan yüzü kızarıyor.

Ağlamaktan gözleri şişmiş.

Çok yemekten midesi bozuldu.

Ütū **yapmaktan** yoruldu.

Rejim yapmaktan bıktım.

Bu yarışi **kazanmaktan** başka çaren yok.

Gülmekten katıldık.

Çalışmaktan dinlenmeye vakit bulamıyorum.

Κλιτές

Οι βουλητικές μετοχές είναι κλιτές μόνο στην **ετεροπροσωπία**, όταν δηλαδή έχουν διαφορετικό υποκείμενο από αυτό του ρήματος της κύριας πρότασης. Σχηματίζονται με το ουσιαστικοποιημένο ρήμα (γερούνδιο), την παράθεση κτητικού επιθήματος και πτώσης, εφόσον απαιτείται. Το υποκείμενό τους είναι πάντα σε γενική πτώση (► κεφ. 55, Οι Δευτερεύουσες προτάσεις). Συνοπτικά ο σχηματισμός τους έχει ως εξής:

benim	gelmem	+ (-n) + πτώσεις	το να έρθω εγώ
senin	gelmen		το να έρθεις εσύ
onun	gemesi		το να έρθει αυτός
bizim	gelmemiz		το να έρθουμε εμείς
sizin	gelmeniz		το να έρθετε εσείς
onların	gelmeleri		το να έρθουν αυτοί

1. -mem /-mam

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα

το να κάνω...

Η βουλητική αυτή μετοχή, σε ονομαστική πτώση, λειτουργεί είτε ως ρήμα στο τέλος της πρότασης, με τη ρηματική κατάληξη του "είναι" **-dir / -dır** ή του "ήταν" **-di / -di**, είτε μέσα στην πρόταση ως υποκείμενο:

Senin her iki günde bir bahçeyi **sulaman** gerek. Yapabileceğin tek şey buradan **gitmendir**.

Okula giden bir çocuğun vazifesi, çalışıp iyi bir öğrenci **olmasıdır**.

Devamlı **konusman** bizi yoruyor.

Benim sabırlı **olmam** her zaman faydalı değil.

Bu yaşta spora **başlamanız** biraz tehlikeli olabilir.

Saçlarını **kestirmesi** iyi bir fikir.

Πρέπει **να ποτίζεις** τον κήπο κάθε δύο μέρες.

Το μόνο που μπορείς να κάνεις είναι **να φύγεις** από εδώ.

Η υποχρέωση ενός παιδιού που πάει σχολείο είναι να διαβάζει και **να είναι** ένας καλός μαθητής.

Το να μιλάς συνέχεια μάς κουράζει.

Το να είμαι υπομονετικός δεν είναι πάντα χρήσιμο.

Το να αρχίσετε σπορ σε αυτή την ηλικία, μπορεί να είναι επικίνδυνο.

Είναι μία καλή ιδέα **το να κουρευτεί**.

2. -memi /-mami

θέμα ρήματος + **-me (-ma)** + κτητικό επίθημα + αιτιατική πτώση

το να κάνω...

Σε αυτή την περίπτωση η μετοχή λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα της πρότασης:

Çocukların okuldan **dönmelerini** bekliyorum.

Patron bir daha **geç kalmamamızı** emretti.

Komşu benden gürrültü **yapmamamı** rica etti.

Sevim Hanım size gitar **çalmanızı** öğretecek.

Evlennemizi kabul ediyorum.

Başka bir daireye **taşınmamızı** istiyorum.

Περιμένω **να επιστρέψουν** τα παιδιά από το σχολείο.

Το αφεντικό διέταξε **να μην αργήσουμε** ξανά.

Ο γείτονας με παρακάλεσε **να μην κάνω** φασαρία.

Η κυρία Σεβίμ θα σας μάθει **να παίζετε** κιθάρα.

Δέχομαι **να παντρευτούμε**.

Θέλω **να μετακομίσουμε** σε ένα άλλο διαμέρισμα.

3. -meme /-mama	στο να κάνω, το να κάνω...
θέμα ρήματος + -me (-ma) + κτητικό επίθημα + δοτική πτώση	

Η μετοχή σε δοτική πτώση δηλώνει κίνηση ή σκοπό, αλλά μπορεί να έχει και ρόλο αντικειμένου κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα που παίρνουν αντικείμενο σ' αυτή την πτώση:

Çocukların bu geziye **gitmelerine** izin verir misin?

Gelecek Cumartesi bir parti **yapmamıza** karar verdim. Ne dersiniz?

Babam arabasını **kullanmama** çok kızar.

Hedeflerinizi **başarmanıza** çok sevindirir.

Yaşlı kadının merdiveni **çıkmasına** yardım ettim.

Θα επιτρέψεις στα παιδιά **να πάνε** σ' αυτή την εκδρομή;

Το επόμενο Σάββατο αποφάσισα **να κάνουμε** ένα πάρτι. Τι λέτε;

Ο πατέρας μου θυμώνει **να οδηγάω/να παίρνω** το αυτοκίνητό του.

Θα χαρώ πολύ **να πετύχετε** τους στόχους σας. Βοήθησα την ηλικιωμένη γυναίκα **να ανέβει** τη σκάλα.

4. -memde /-mamda	το να κάνω, στο να κάνω...
θέμα ρήματος + -me (-ma) + κτητικό επίθημα + τοπική πτώση	

Η μετοχή σε τοπική πτώση χρησιμοποιείται κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα, κυρίως όμως κοντά σε ρηματικές εκφράσεις με το **var / yok**:

Şu filmi **izlememizde** ısrar ediyorum.

Her gün mobilyaların tozunu **almanda** fayda yok.

Bence köpeğin evin içinde **dolaşmasında** zarar var.

Sevdiğiniz hobiyile **uğraşmanızda** sakınca görmüyorum.

Επιμένω **να δούμε** αυτή την ταινία.

Δεν έχει όφελος **να ξεσκονίζεις** κάθε μέρα τα έπιπλα.

Κατά τη γνώμη μου, είναι βλαβερό **να τριγυρνάει** ο σκύλος μέσα στο σπίτι.

Δε θεωρώ κακό **να ασχολείστε** με το χόμπι που αγαπάτε.

5. -memden /-mamdan	το να κάνω, από το να κάνω...
θέμα ρήματος + -me (-ma) + κτητικό επίθημα + αφαιρετική πτώση	

Η μετοχή σε αφαιρετική πτώση χρησιμοποιείται κοντά σε συγκεκριμένα ρήματα (συνήθως ψυχικού πάθους) ως αντικείμενο. Ενίοτε δηλώνει και την αιτία:

Annem yemeğimi elle **yememden** nefret eder.

Sana hediye **vermelerinden** hoşlanıyor musun?

Gece vakti zilin ya da telefonun **çalmasından** korkuyorum.

Senin sürekli aynı hataları **yapmandan** bıktım, usandım.

Η μητέρα μου, απεχθάνεται **να τρώω** με τα χέρια.

Σου αρέσει **να σου δίνουν** δώρα;

Φοβάμαι **να χτυπάει** κουδούνι ή τηλέφωνο μέσα στη νύχτα.

Βαρέθηκα, απηύδισα **να κάνεις** διαρκώς τα ίδια λάθη.

3. Ειδικές / -dik ve -ecek ile yan cümle

Οι ειδικές είναι κλιτές μετοχές, που μεταφράζονται με τον ειδικό σύνδεσμο "ότι" και σχηματίζονται με το ρηματικό επίθημα **-dik** ή **-ecek**. Έπειτα συγκολλάται σ'αυτές κτητικό επίθημα και επίθημα πτώσης, εφόσον αυτό είναι απαραίτητο. Είτε είναι σε ταυτοπροσωπία είτε σε ετεροπροσωπία, το υποκείμενό τους τίθεται σε γενική πτώση (► κεφ. 55, Οι Δευτερεύουσες προτάσεις). Οι μετοχές με το επίθημα **-dik** αναφέρονται στο παρόν ή στο παρελθόν, ενώ αυτές που σχηματίζονται με το επίθημα **-ecek** αναφέρονται στο μέλλον: